

ČASOPIS SPOLEČNOSTI PŘÁTEL STAROŽITNOSTÍ ČESKÝCH V PRAZE.

Časopis vydáván jest pouze členům Společnosti a to zdarma. — Expedice jest na Král. Vinohradech, Hálkova tř. č. 68. nové.

Číslo 3.

Vydáno v listopadu 1894.

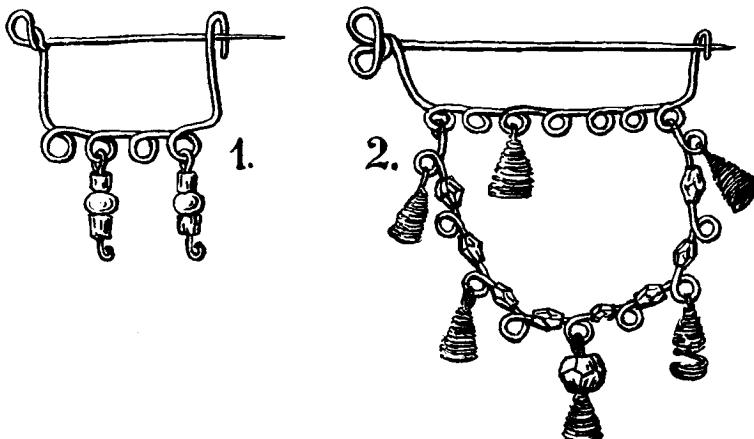
Ročník II.

Archaeologické miscelly.

Píše Dr. J. Matiegka.

III. Moderní fibule z Čech.

Laskavostí p. prof. Kouly, kustoda při zemském museu, bylo mi umožněno, podat zde vyobrazení dvou zajímavých spon, chovaných ve sbírkách téhož musea pod názvem: „Sponky z minulého století, jakých se užívalo na Litoměřicku, — dar p. Václ. Ungermannu v Cho-

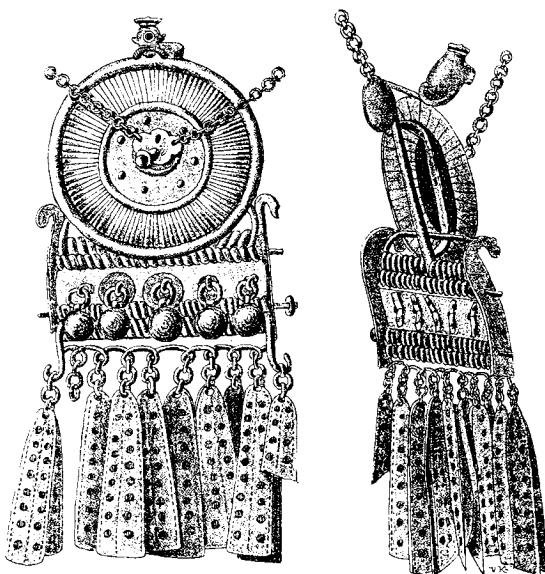

Obr. 1.—2. Fibule z 18. století.

tiněvsi (Kuttendorf).“ Jsou velmi primitivně zhotoveny ze žlutého drátu, tak že jehlice, místo péra jednou nebo dvakrát zatočená, přechází v oblouk, tvořící na konci jednoduchý háček, za který se založí špička jehly. Oblouk fibule je několikrát zatočen od místa k místu v kroužek; na těchto kroužcích visí pak při jedné sponce (obr. 1.) dvě cety z drátu s červenými a bílými skleněnými korálky, na druhé pak

(obr. 2.) polokruh z drátu, podobně jako sám oblouk fibule v kroužky vinutý; na polokruhu tom navlečeny jsou fialové korálky skleněné, na kroužcích mezi nimi jsou zavěšeny kuželete z jemného drátu stočené; uprostřed visí modrý korálek se stejným kuželem. Zrovna takové kuželete visely konečně mimo to na samém oblouku fibule, ale zachoval se z nich jediný. Fibule tyto mají něco starožitného na sobě, a každý pozná při prvním pohledu podobu jich s bronzovými fibulemi předhistorickými.

J. Szombathy¹⁾ popisuje a vyobrazuje zcela podobné, ze žlutého drátu zhotovené a skleněnými korálky ozdobené fibule, o kterých

Ob. 3 - 4. Sponka z nalezu u Želenic (líc, rub).

udává, že si dosud slovanské obyvatelstvo (Charvaté a Slovinci) na střední Kulpě v dolním Krajinském v nich libuje. Slouží prý ku spínání límců košile a na trzích lze je koupiti po 1—2 kr. O tvaru jejich poznamenává, že „upomínají na jisté, avšak mnohem větší bronzové

¹⁾ »Moderne Fibeln aus dem Gebiete der Südostalpen« v • Mittb. d. Anth. Ges. in Wien XVIII. Sitzungsber. str. 17. — S vyobrazením našich fibul z 18. stol. srovnává se částečně sponka z nalezu u Želenic (3.—4.), nyní v Museu krála Čes. Bronzová sponka tato nalezena na prsou kostry; spodním zubem připínala se k šatu a řetízkem zavěšovala se na krk. Patrná shoda tu jest, neboť vidíme drátěné svitky a na nich visící cetky. Také byla zdobena perlíčkami skleněnými, nyní arci jen částečně zachovanými. (Vyobrazení její zhusta spatřujeme. Poslední jest v »Dějinách kroje« od Dra. C. Zíbrta I. sv. str. 102., jehož štoček ochotně zapůjčilo slavné nakladatelství knihtiskárny F. Šimáčka, začež mu vřele děkujeme.)

fibule uherské, jinak na italské tvary, které má Montelius¹⁾ částečně za předchůdce „fibulí hadovitých“²⁾. Ale podoba jest velmi vzdálená.“

Na fibulích, vyobrazených Szombathym, chybí ono kroužkování na oblouku, jakož i závěsky; těmito vlastnostmi upomínají naše fibule ještě více na jisté tvary hallstattské, uherské a italské.²⁾

Není mi známo, že by dosud bylo užíváno takových fibulí někde v Čechách; teprve dalším sbíráním takového materiálu umožní se rozhodnouti, od kdy, jak dlouho a kde všude v Čechách byly rozšířeny a zdali zde skutečně jde o nějakou souvislost mezi přehistorickými fibulemi a moderními těmito výrobky, jaké zdá se vyžadovat shoda tvarů.

Lidové léčení na Zálesí.

Sebral Jaroslav Mančal.

(Pokračování.)

Na spáleninu vezmi husí prach a smoč jej v smetaně a to často přikládej! Nebo kup lilijovej volej, taky dobrý jest. (Z. V.) Spálené místo maže se lněným olejem. (V. Jeníkov.)

Krtice a bředy potřebují, aby se brzy podebraly. Ku sebrání napomáhá: Z lipových větví ostrouhej vrchní kůru pryč, spodní zelenou pak seškrab a smíchej se žitními otrubami a s mlékem nebo vodou! To uvař a kaši přikládej teplou! — Kousek černého chleba rozkousej, smíchej pak s čerstvým máslem a přilož! Také podbělí můžeš roztlouci a přiložiti. To vše podbírá. (V. Jeníkov a j.)

Jiným bolestem má se zabrániti, aby se nepodebíraly, a tu hledají se prostředky, které rozhánějí nebo bolesti vznikající zamězují. Tak přiložíš li ssedlé mléko na prst, který bolí a bude se podbírat, bolest „sparchantí“, nepodebírá se a ztratí se. Nebo pro rozehnání utře se pěkně za 1 kr. čertovo h.... (lejno), za 1 kr. kafr a za 1 kr. šafrán, a to se přiloží na bolest. Také čertovo h.... s bílou moukou rozterít, to rozhání. (V. Jen.) — Pro rozehnání bolesti. Vezmi libeček a roztlouč jej, pak nový máslo, a dohromady rozterti, udělej z toho masť, namaž bílý kloc a přikládej! (Z. V.) Vezmi bílý kloc, namaž jej lojem a posyp prachem střilecím a zapal! To teply přilož! (Z. V.)

Den sv. Jiří jest významným pro lidi, zabývající se léčením. Do sv. Jiří jest třeba, aby zaopatřili se z říše živočichů některými exempláry, kterých v léčení svém skoro stále potřebují. Do Jiří musí na chytati raky, které, vážice je na provázek, dají někde na půdě vy-

¹⁾ Oscar Montelius: Spännen frän bronsåldern. Antiquarisk tidskrift för Sverige. Del. 6. No. 3. obr. 22., 23., 24., 34. atd.

²⁾ Dr. E. v. Saken: Das Grabsfeld von Hallstatt, 1868, Tab. XIII. obr. 12. Dr. L. Niederle: Lidstvo v době předh. Praha 1894. str. 341. obr. 212., str. 443 obr. 443.

sušit. Při nakuřování přikládají pak kousek do koření, jímž nakuřují. Před Jiřím vycházejí také na známá místa chytat hady, kteří v ten čas nejsou jedovatí; teprve po sv. Jiří dostávají jed. Čihajice na ně, usmrcují je klackem; ale nesmí zapomenouti při tom říci, proč každého zabíjí. Tu volají: „Pro nátku!“ — „Pro ouroky!“ — „Na otok!“ a p. Ubitého hada povésí za hlavu do skřipce, ořízne kůži kolem hlavy, hadrem v ruce ji uchopí a stáhne. Obé dá se uschnout. Trochu uhlí, na to kousek hadí kůže nebo sušeného hada, kousek cukru a kafru, to jest kouření na otok. Také se přidává ouročník. Hřbet a hlava obzvláště k nakuřování nátky se hodí. Místo hada dává se i branostejlova (branostaj) kůže nebo kosti z liščí hlavy.

Jako hady, chytají před sv. Jiřím i krty s týmiž obřady. Aby však účinkoval při zaříkávání, musí se utlouci prostředním prstem pravé ruky.

K rozehnání nátky užívá se také ještě jiných prostředků. V zápisníkách mlynáře Vašíčka dočítáme se: „Vezmi čertovo h.... (lejno) a vezmi teply mlíko tak, jak se od krávy udojí, hněd do něj čertovo h.... dej vařit a zasyp to moukou samožitnou, až se spolu vaří, aby se řídká kaše uvařila. Tu teplou na hadr maž a přikládej! K tomu vezmi mořskou sviňku, utříhni třikrát chlupů a nakuř se jimi, tak se ti rozejde. — Nebo kouření: ouročník, divizau, růži, bílou fialu, doule (vymačkané voštiny), z ryby kost a z ouhoře kůži. — Nebo z lišky jazyk a cukr. Tím nakuř hadr a stírej bolest a přílož a zavaž! — Nebo vezmi pivo a vař jej s chlebem a přikládej teply na bolest. — Také ze zvonu mastný jest pro rozehnání skládající bolesti dobré.“ Kdoby nátky dobře nezaříkal, obrátí se na něj, že by přišel o oči.

Při bolení hlavy zavazují studenou vodou, častěji však přikládají sladký, krémový a hlávkový luppen, syrové brambory na koláčka rozkrájené a osolené, zelí, listí olšové a březové nebo napleskávají hlavu octem. Hlava prý bolí, když se dáme ostříhati, a vítr naše vlasy roznese. Proto ostříhané vlasy dávají do plotny nebo někam pod kámen. — Pro prašivinu neb vodnatost na hlavě. Vezmi vlasky ořechy a vyloupej z nich jádra a dej je na rendlíček na máslo usmažit, potom vezmi bílý kloc a dej to do něho a dobře vytlač! Tím zoftem hlavu namaž, tak se ti vyloupá a zahojí. (Z. V.) — Na trhaj pýření ze žita a usuš je, potom utluč a dej do másla, když se škvářit bude a nech spolu dobře svařit, potom vezmi kloc a vytlač dobře! Když se sedne, tak můžeš mast potřebovat. (Z. V.) — Mast na strupy. Vezmi celeduň a usuš ji a utluč ji na prach! Dej rozpálit máslo a když se škvářit bude, tak ten prach tam pust, ať se dobře spolu svaří, potom vezmi bílý kloc, přeced to a dobře vymačkej! Až se sedne, potom můžeš strupy mazat, tak se ti zahojí dobře. Bylina ta spůsob vorlíčka roste, jejím kvítkem kdybys přitlačil na bílý plátno, tak ti to znamení nikdy nepustí. (Z. V.)

Pro učistění mozku. Na lačnej život a když jdeš spat, vezmi na lžici vody a do ní 5 kapek šajvostru, to uživej, tak se ti mozek učistí a těžké sny odstoupnou. (Z. V.) Když máš v mozku palčivost.

Vezmi nůžky, vytříhej na vrchu vlasy dobře a přikládej studenou vodu nebo led, tak se ti mozek zas usadí a schladne. (Z. V.)

Aby nebolely oči, propichují uši i hochům, navlékají do nich nitku hedvábnou a později náušnici. Když prvně vidí slzičky, trhají tři, potírají si každou třikrát oči a říkají: „Marije Panny slzičky, aby mě nebolely očičky.“ (Klábovka.) — Když se dělá na oku „cink“, vezme se jako krupice hadího sádla na špičku brku a dá se do jednoho koutku oka. To chladi a neboli a cink se ztratí. (Větr. Jeníkov.) Padne-li dítěti něco do oka, poučuje ho maminka, aby vzalo za hořejší klapku, třepalo jí a říkalo třikrát: „Fuj z vočka do potůčka!“ (Zbility.) — Když tebe oči bolejí. Vezmi nic kamínek, který ještě přepalovaný není, dej jako bohatý hráč do čtvrtky vody, nech to 12 hodin stát, pak svrchu seber ten soc pryč a tou vodou vymejvej! (Z. V.)

Neslyší-li kdo na některé ucho, ať utlače netřesk a štávu z něho vymačká do láhvíčky, kterou pak musí zaváleti do bochníka chleba a dáti s bochníkem péci. Když se bochník upeče, ať vyndá láhvíčku a štávy naleje do ucha. Jistě pak slyší. (Klábovka.) — Vezmi netřesk a kafr, to utluč, a když budeš pít chleba, tak udělej jeden malý láblík a doprostřed toho chleba dej ten netřesk a kafr, ať se spolu upeče. Potom vyndej a rozloupni na půli a na každé ucho přiklop jednu půlkou, co budeš moct teple vydržet, a nech až schladne! Tak se ti hluchota rozejde a ztratí. (Z. V.)

Chceš-li, aby ti na holém místě hlavy rostly zase vlasy, usuš lískové ořechy, roztlouč je na prášek, utři pak se sádlem a namaž holé místo na hlavě! (Větr. Jeníkov.) — Uvař macešky polní a tou vodou si smáčej vlasy! (Oustí.)

Bolí-li v krku, obkládají na Zálesí teplým; k studenému nemají důvěry. Zejména užívají tohoto prostředku: Stáhnou rychle punčochu s nohy, obrátí a tak teplou na krk přiloží. Jinde dávají také křenovou placku.

Máš-li bolest, vezmi perníkářský těsto, vosk, bílou smálou, jelení lůj, kalafunu, kafr, to dohromady uvař! To táhne a hojí. Summa 25 kr. — Pro bolení zád taky může flastr z masti týto být, která z předu znamenaná jest. Na tu musí být za 6 kr. kafru, za 3 kr. kalafunu, 3 kr. bílý smálou, 3 kr. vosku, 6 kr. perníkářský těsto, 6 kr. jelení lůj. Summa všeho 27 kr. (Z. V.)

Rozbolí-li někoho ve stavení břicho, ihned se ohřívají cihly a hliněné pokličky. Ty zabalí se pak do vlnitého hadru a do suchého a přikládají na břicho. Také se přikládá hodně ohřátý a skropený oves neb ohřátý popel. — Pro břicha bolení vaří se balšan, melisa, kopr a cukr. To se sleje a pije. (V. Jeníkov.) — Proti velkému bolení břicha těhotných žen. Vezmi melisu a balšan a vař to v čistý vodě pod pokličkou! To ať dobře teplé pije, tak ji bolesti přejít musejí. Však ale která žena bolesti k porodu trpí, v ten čas nemůže užívat. (Z. V.)

Pro spouštění laksírky. Vezmi kuřlavý tabák a kozí mléko, které na poli roste, to dohromady ve mlince kozím vař a přeced skrze klíček a to pij! Tak se tobě stolice spustit musí. (Z. V.) — Proti

průjmu vaří květ sladkého lupenu, to osladí a teplé pijí. (Klábovka.) Také sušené borůvky 24 hodiny se močí v kořalce a pak se to dá pít. (V. Jeníkov.) — Nejobyčejnější rada však bývá: „Jdi a vlez si na pekýlek nebo na pekárnu!“ „Vlez si za kamna a skrč se hodně!“ nebo užívání prachandy, sušených hrušek, pražené polévky a černé kávy.

Pro žaludek. Vezmi peluňku a skrájej ji na drobno! Pak vezmi hořkou kořalku a dej do ní tu peluňku a nech to močit, pak na lačnej život to musíš pit. (Z. V.) Když nevíš si rady, vezmi hořec a kořen, nastrouhej aneb natluč, jestli suchej máš, do kořalky dej, a pij to na lačnej život, tak ti dobře trávit bude. (Z. V.) Pro zastavení sedlého mléka v žaludku. Na lačnej život jez hovězí polívku a dej do ní hodně opence, co nejvíce budeš moct. Tak se ti v žaludku mléko rozpustí a žaludek ho stráví. (Z. V.) Kdyby tebe žaludek bolel, takže by tobě srdce svíralo, vezmi ancijského nebo hořec, ten utluč dobře a vem silnou kořalku, to do ní dej močit, potom to přeced skrz bílý kloc! To pij na lačný život po tři dny, tak tobě bolest odejde. (Z. V.) Na namožený žaludek přikládá se skýla nebo tenký krajíc chleba, namožený v bílé kořalce a posypáný roztloučeným pepřem. (V. Jeníkov.)

(Dokončení.)

Pohřebiště veleslavinské.

Popisuje Jos. A. Jíra.

Hned na počátku tohoto článku přislíbil jsem, že podám chemický rozbor neznámé hmoty černé a bronzů (str. 11. poznm. 1.); nyní pak rozšíruji tento i na nádoby, poněvadž od pokusů J. Pudila a L. Šnajdra (Památky archaeologické X.) nepřičinil se nikdo o podobnou práci. Starožitnosti mnou popsané zkoumány byly v analytické laboratoři p. J. J. Weisse v Praze. Poněvadž zkoumání není dosud ukončeno, ponechávám je celé do posledního sešitu, zde pak omezují se jen na zkoumání střepin.

V čísle 1. na tab. II. vyobrazena jest nádobka č. 19. a, b, barvy tmavosedé, bez lesku. Dal jsem jeden střep zkoumati s tímto výsledkem:

V ohni byv vypálen záhy změnil barvu ve světle cihlovou. V červeném žáru vypálené střepy této nádobky byly na lomu jakoby o černém jádru, ale dalším pálením za přístupu vzduchu zmizelo i toto zbarvení, z čehož by se dalo souditi, že celá nádobka jest prostoupena tuhou. Snad byla roztloučená přimísená do hlíny. Jisto jest, že příčinou této temné barvy jest uhlík spalitelný.

Střep druhé nádobky, vyobrazené na téže tab. č. 20., jest černě blazený. V ohni ukázal se shodným se střepem nádobky č. 19. Chemický rozbor proveden byl, jednak aby se stanovil vztah složení chemického zmíněných nádobek, jednak aby získal se tak podklad

k dalším úvahám o srovnávací keramice. Zajímavé jest srovnání, co oba střepy obsahovaly:

	střep č. 19.	střep č. 20.
Kyseliny sírové nerozlož. zbytku a kyseliny křemičité	74·02%	74·6%
Kysličníku železitného a hlinitého	21·76%	21·61%
" vápenatého	1·87%	1·31%
" hořečnatého	1·5%	1·4%

Jsou tedy obě nádobky jistě z téhož materiálu vyrobeny. Sluší ještě podotknouti, že rozborem stanoveny jsou jen některé vlastnosti a látky význačné, aby zkoumání bylo, jak možná, nejjednodušší.

(Dokončení.)

Chození s klíbnou.

Píše Jan Soukup.

(Pokračování.)

Zbývá ještě promluviti o tom, jak se prováděla slavnost. Laufři předcházející celý sbor asi o $\frac{1}{4}$ hodiny přijdou do stavení, přednášejíce tento proslov:

Zdráv buď, pane hospodáři!
Ať se vám všem dobře daří,
i též paní hospodyně
vinšujem vše dobré nyní.
Jestíf výroční památka
pro chlapce i pro děvčátka,
to sv. Mikuláše,
našeho dobrého dárce.

Dále vám oznamujeme,
že při sobě velké komonstvo máme;
mají na sobě stříbro, zlato,
málo platí — máme za to.
Máme též handlovní lidi,
ti se jmenují židi.
Je-li tedy vůle vaše,
uhlídáte Mikuláše.

Při tom chodí lauffi dva a dva ode dveří ke stolu a zpět, až proslov doříkán Obdrževše svolení hospodářovo, odejdou lauffi před stavení oznamít je práskáním karabáčů, že smějí stavení navštíviti, načež jim hansbuřti, t. j. hajduci a třísnáci stejně odpovídají práskáním.

Než přijdou „Mikuláši“, nahrne se do světnice obyčejně tolík lidí, že se nastaví po lavicích podle zdi, na chlebná kamna i na stupně k nim vedoucí.

Z „Mikuláš“ vstoupí do stavení nejprve hajduci, oznamujíce svůj příchod zvoněním a práskáním karabáčů, ve světnici pak staví na odiv svou mrštnost, vysoko skákajíce rovnýma nohama na lavice i na stoly. Dívky musí se míti na pozoru, aby jich hajduci svými nepěknými škraboškami nezulíbali. Odrostlejší mužskou mládež, zvláště čeleď hospodářovu, obstupují hajduci a nutí ji, by kleknouc se modlitla. Se svolením hospodáře donucují hajduci mládež k modlitbě, štouchajíce a mrskajíce ji. Hlučný smích vzbudí mezi diváky, modlí-li se před tolíka lidmi odrostlý chlapík.

Nápěvy mikulášské!

Píseň andělů »adagio«.

Lauffi a hajduci »allo«.

Husaři »Třasák«.

Myslivci »Tempo pochodu«.

Turci a mouřenínové »allo«.

Dragoni, huláni a maška »Třasák«.

Kominík »Třasák«.

Židovi »allo«.

Po té přijde hudba, hrající pochod, a za ní kráčí pán s paní v čele husarů, kteří se postaví na jeho povel v jednu řadu. Za husary následují myslivci, Turci a mouřenínové, tvořice druhou řadu, ale než se postaví do řady, zastaví se u vchodu do světnice, tvořice čestnou stráž a majice vytasené šavle skříženy. Nyní velí pán německy: „Uchopte šavle, v pravo hled!“ Mezi obě řady vstupují andělé, zpívajíce:

Biskupský Mikuláš svatý,
v darech duchovních bohatý,
byl rodem z města slavného,
Patria tak řečeného.

Když mu dal Pán Bůh vyrůstti,
hned mu vylil v myсли cnosti;
nešlechetných jinochů zlých
vždy se štítil a varoval jich.

Po těch slovech přichází biskup, a pán velí: „vdejte čest!“ Husaři, myslivci, Turci a mouřenínové, kteří se zatím postavili do řady, vzdávají čest. Biskup dojde až ke stolu, kde jej očekává hospodář s dětmi, a počne takto: „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus“ (v rodině katolické) — nebo (v evangelické pozdraví slovy:) „Pokoj boží budiž tomu domu! Nejmilejší pane hospodáři! Umínili jsme sobě obnoviti památku sv. Mikuláše, našeho štědrého dárcce, při čemž vám žádáme hojně boží požehnání na veškerém vašem hospodářství s tou žádostí, byste své dítky v bázni boží cvičili, tak abyste se na nich radosti dočkali, a někdy z nich též hodní občané byli. Toť mé přání z upřímného srdce.“

Po řeči biskupově podělí jeden anděl děti hospodářovy ořechy, suchým ovocem a cukrovinkami, druhý pak anděl postaví na stůl pokladnu, do níž vloží hospodář dle možnosti stříbrný dvacetník, nebo pál zlatého, ba i jeden zlatý. V též okamžiku přijíždí dragoun na mašce. Pán přijme dopis od dragouna, přečte a vrátí dragounovi, který se postaví stranou u vchodu. Teď cvičí pán husary, a po skončeném cvičení zavolá laufry německy: „Lauffři, sem, veselé tančiti!“ Hudba hraje, lauffři se učkolikráte otočí a vyjdou ze světnice. Pán zavolá hajduky slovem: „heraus“. Hajduci sebou házejí, točí a výskají, čímž vzniká veliký hluk, protože množství zvonců na nich zavěšených se ozývá.

Pán zvolá: „Husaři, veselé tančiti!“ a hned vystoupí kaprál, vzdá pánovi čest a s jeho svolením vezme paní k tanci. Kaprál tančí

volně dle hudby, podupává a šavlí cvaká o podlahu. Otočí se jen jednou, odevzdá paní pánovi a vzdává čest. Vedlejší 2 husaři postaví se proti sobě a tančí drobným krokem, potřásajíce se. Otočí se též jen jednou. Tak se vystrídají všichni husaři a hudba zahraje novou „mysliveckou“ myslivcům, kteří se za zvuku hudby procházejí od stolu ke dveřím a zpět, majíce pušky na ramenou.

Turci a mouřeninové postaví se proti sobě, levou ruku dají v bok, v pravici drží zdviženou šavli, kterou jeden druhému pocvákává při tanci. I oni otočí se jen jednou kolem a odstoupí do řady.

Nyní hrá hudba „Maškám“, které se projíždějí od stolu ke dveřím.

Po té na zavolání pánova spustí hudba „židovskou“. Židé hleděli za doby hry odciziti něco hospodářovi: chomout, kolo od vozu atd., které nyní nabízí žid hospodáři ke koupi; ale ten poznává své věci a žádá pána „Mikulášu“ o potrestání židů. Pán určí trest, třeba 5 ran holí na zadek, a kaprál vyzve žida, by se položil. Žid nechce, a kaprál zavolá hajduky, kteří žida položí. Kaprál vyplácí žida, který kříčí po každé ráné: aj, oj, bolí... atd. Po odbytém trestu vrátí se židi k hospodáři a znova prodávají mu věci ukradené, až je konečně po delším hádání přece koupí za 2, 5 - 10 kr. Prodané věci židi nyní haní, že prý za ty peníze ani nestojí, a odcházejí. Zatím komínk vymetal troubu u kamen, ve které obyčejně něco připraveno: jablka, suché ovoce, cbláč lenu a j. Někdy zavřen v troubě také kocour, který při otevření poplašeně vyskočí na komínka. Je-li trouba prázdná, jde komínk k hospodyně žádat poplatku za vymetání, a když obdrží, ohlíží se po divácích, stojících na lavici. Vídí-li osobu, od které by mohl něco dostati, přistavuje na ni řebříček, že bude vymetati. Ale každý mu raději práci uspoří a vykoupí se nějakým dárkem peněžitím.

Klapačka obchází obecenstvo podél lavic, sklání hlavu a klape čelistmi o sebe. Napadený dá klapačce krejcar do nastavené ruky. Klapačka obejde tak všecky diváky a neušetří ani hospodáře.

Potom přijdou spolu táta, máma a syn před pána „Mikulášu“, jemuž syn počne si stěžovati, že má s tátou nedorozumění, neboť mu nechce dátí zápis na statek. Ale táta mu vskočí do řeči: „Vždyť ho, kluku, máš!“ Kuba (syn): „Tomu nevěřím, ještě jsem ho neviděl!“ Táta hledá zápis po všech kapsách, až ho konečně z jedné vytáhne a otočí se proti světlu. Máma se postaví před tátu s podepřenýma rukama o bok a stále mu hledí do očí. Táta čte: „Zápis od taty synu Jakubovi z Drndálova. Otec povoluje synovi užívat se vším příslušenstvím záhony celý, k tomu stavení řečené statek; při domku do hrnka slámy. Táta si vyhrazuje pro sebe a pro mámu: 1. svobodný byt: může si zůstávati kde chce, 2. celoročně v poledne světlo a teplo o sv. Janě, 3. na životy: dva záhony na potoce pro len a dva záhony pro brambory na vsi, pícku pro koštály, dva lokte povidel, bečku netřeného lenu, hmoždíř obláčů (lenu), pod korec větru (tam si může dátí co chce) a zahrada až po chlupatky (chlupatky jsou u samého plotu), 4. odpočinutí na hnoji.“ Tím se zápis končí. Táta dočetl a chce uložiti zápis do kapsy, ale Kuba je rozhoren a

chce sám mítí zápis v rukou, kterýž mu tátá konečně dává. Když syn dostal konečně zápis do ruky, obráti se k mámě se slovy: „Teď je tomu, mámo, konec, — teď už nesmíte žida hubičkovat!“ Když totiž pán seřadoval Mikuláše, otácela se máma k židu vedle stojícímu a hubičkovala jej.

Jako na př. zmíněný již kominík, tak i smrt pozoruje, kdo by jí mohl něco uštědřiti, a k tomu se šourá zdlouhavým krokem; stanuvší před ním omočí dřeyený brousek v řiti a počne brousiti kosu dřevěnou. Nabroušenou pak položí na krk vyvolené oběti, vyrázejíc ze sebe při tom příšerně: „hú, hú, húúú!“ Kdo chce mítí od smrti pokoj, musí se vykoupiti.

Poslední v průvodu jde ras (pohodný) s prázdným pytlem. Častěji mívá již v síni připraveno půl i celou čtvrtci obilí. Nashromážděné obilí ukládalo se a někdy i prodávalo na uhrazení společných výloh, jako: hudby a j.

Stejně svědomitě prováděla se hra v každém stavení, a než se celá provedla, uplynula hezká doba. Tři dny chodili v domácí obci, 4 dny v sousedních. Není tedy divu, že obchůzka „Mikulášů“ trvala asi týden. Z domova vycházeli asi o 1. hodině odpoledne a vraceli se ke 2. hodině po půlnoci. A přece mohli navštíviti v obci jen větší usedlosti selské, protože by se do malých chalup ani nevešli a nesrovnavali. Čitala-li obec 70 čísel, mohli „Mikuláši“ navštíviti jen asi 25 stavení, z nichž asi třetina je uctila chlebem, sýrem, koláči, k tomu účelu zvláště připravenými, a čerstvým i suchým ovocem. Tyto hry „Mikulášů“ končily pak zábavou v hostinci, kde sousedi častovali účastníky kořalkou a pivem. „Mikuláši“ měli od pána nařízeno, aby se vždy a všude střídmc zachovali, což se také dělo.

Opatství u sv. Markety v Břevnově.

Napsal P. B. J. Holub.

Staroslavné opatství toto, asi půl hodiny západně od Prahy na úpatí Bílé Hory, jest památným dědictvím po sv. Vojtěchu, druhém biskupu pražském. Když totiž sv. Vojtěch vrátil se z Říma, kdež byl složil v klášteře sv. Alexia a Bonifacia slib řeholní sv. Benedikta, přivedl s sebou ze zmíněného kláštera 12 mnichů, pro které dle vůle papeže Jana XV. pomocí nábožného knížete českého Boleslava II. založil opatství břevnovské — první mužský klášter v Čechách — a r. 993. posvětil ke cti sv. Benedikta, Alexia a Bonifacia. Prvním opatem ustanovil bývalého pěstouna svého Radlu, jenž přijal klášterní jméno Anastasius. Týž Anastasius Radla, muž slavný, opustiv Čechy r. 995. po pádu rodiny Slavníkovy, z níž sv. Vojtěch pocházel, stal se předním rádcem sv. Štěpána, krále uberského, s nímž zavedl řády křesťanské v Uhrách okolo r. 1000. Také sv. Vojtěch byl opustil Prahu a šel hlásat evangelium pohanským Prusům, kteří však nevlídně ho přijavše usmrtili dne 23. dubna r. 997. Tělo mučeníkovo bylo

později od Boleslava, knížete polského, stejnou prý vahou zlata vykoupeno a pohřbeno v polském městě Hnězdně, odtud pak knížetem českým Břetislavem přeneseno zároveň s ostatky sv. Radima a pěti bratří do Čech r. 1039.

Nedlouho po jejich přenesení, za opata břevnovského Meinharda, kníže Břetislav I. rozšířil klášter břevnovský, při kterém i nový, větší chrám ke cti sv. Vojtěcha, apoštola českého, zbudoval r. 1045. Břetislav na klášter břevnovský tak štědře pamatoval z vděčné lásky k bl. Vintíři, poustevníku z Českého lesa a kmotru svému, jehož v ten čas slavně pochoval v kostele břevnovském. Bl. Vintíř (něm. Gunther), současník sv. Prokopa, pocházel z panovnického rodu durinského čili hessenského, býval v mladším věku vojínem a milovníkem rozkoší světských, vyšším však vnuknutím zřeknuv se jich, odebral se k sv. Gothardu, opatovi kláštera altašského v Bavorsku, a vstoupil do řehole sv. Benedikta. Se svolením opata opustiv společnost bratří, stal se poustevníkem v Bavorském a později v sousedním Českém lese, kdež žil úplně od světa odloučen. Po 5 letech byl kmet poustevník od knížete Břetislava, honbou se bavícího, nalezen, jemužto blízkou smrt svou oznámil, řka: „Zítra vezme Pán Bůh odtud duši mou; prosím, abys něčím pamatovali ráčil na břevnovský klášter, kdež tělo mé odpočíne.“ I skonal 9. října r. 1045. u Dobré Vody, v nynějším okresu hartmanickém. Tělo jeho bylo převezeno od Břetislava do Břevnova a slavnostně pohřbeno v kostele před oltářem sv. Štěpána, prvomučedníka. Hrobem bl. Vintíře byl chrám v Břevnově velmi oslagen, neboť putovali k němu lidé nejen z celých Čech ale i z okolních zemí.¹⁾

V druhé polovici 13. stol. změnil klášter břevnovský, až dosud dle dvou svých kostelů, staršího a novějšího, zvaný „u sv. Benedikta a sv. Vojtěcha“, jméno své, i začalo se říkat „u sv. Markety“. Za příčinu tohoto pojmenování udává se vítězství Přemysla II., hradištního krále českého, nad králem uherským Belou IV. u vesnice Kressenbrunn nad řekou Moravou 12. červce r. 1260., tedy právě v předvečer sv. Markety. Přemysl obdržel na památku svého vítězství od papeže Alexandra IV. rameno sv. Markety, jež daroval chrámu svato-vítskému.

Když pak r. 1262. uhodilo dlouhé sucho, nařídil biskup pražský Jan III. průvod s ostatkem sv. Markety do nedalekého chrámu břevnovského. I vydala obloha kýzený déšť. Na vděčnou paměť tohoto vyslyšení ponechán jest sv. ostatek v chrámě břevnovském, jemuž proto dán název „u sv. Markety“. Pro rámě sv. Markety byl také pořízen skvostný reliquiář, chovaný až podnes v klášteře břevnovském.

Za panování zbožného a štědrého krále Václava II. (1283.—1305.) zasedl na stolec opatský v Břevnově muž nadaný, vědy a umění milovný, jenž klášter velmi zvelebil, opat totiž Pavel Bavor z Nečtin, v řadě opatů břevnovských devatenáctý (1290.—1332.). Za něho opat-

¹⁾ Zlomek inventáře kláštera Břevnovského z let 1390.—94 (vyd. J. Emmer) uložen byl v klášteře: historia s. Guntheri, --- item pixis, in qua sunt 10 littere testimoniales super miracula beati Guntheri. V té době čitalo se tam též na 400 listin.

Obr. 1. Klášter a kostel u sv. Markety v Břevnově.

ství břevnovské, které velmi bylo utrpělo hrůzovládou Braniborů, jest netoliko opraveno, ale také novými stavbami znamenitě rozšířeno. Začato r. 1296. opravou a rozšířením „většího kostela“ ambitem čili křížovou chodbou. Týž opat pamatoval i na knihovnu, nejkrásnější ozdobu každého kláštera učeného řádu benediktinského. Z knih sluší na předním místě uvésti rukopis „obrovský neb dábelský“ (*codex giganteus vel diabolicus*), zvaný tak dle své velikosti a dle vyobrazení dábla na začátku knihy. Původně byl sepsán v klášteře podlažickém, který jej z býdy zastavil klášteru sedleckému, od něhož jej koupil opat Bavor pro klášter břevnovský r. 1295. Později byl při útěku před Husity r. 1420. s jinými rukopisy do Broumova přenesen a roku 1594. věnován darem císaři Rudolfovi, velkému milovníku podobných starozitností. Konečně v 30leté válce byl r. 1648. od Švédů zavlečen až do Štokholmu, kdež jest podnes.

Za opata Mikuláše (1419.—1426.) přikvačila záhuba na dědictví sv. Vojtěcha. Když totiž na jaře r. 1420. Husité s Tábority obléhali hrad pražský, vyřítivše se k blízkému klášteru břevnovskému, tehdy velmi slavnému, jej vyplenili, zapálili a zbořili (1420. dne 22. května). Po všechna potomní léta války husitské zůstal pobořený klášter od mnichů řádu sv. Benedikta opuštěn, až opat Jan I. kostel opravil a při něm proboštství postavil (1449.). Proboštství toto bylo svědkem osudné bitvy na nedaleké Bílé hoře 8. listop. r. 1620., kdy bylo opět spustošeno a zapáleno, ale od císaře Ferdinanda II. poněkud opraveno. Opat Tomáš postavil r. 1674. ze zbytků starého kláštera nový klášter, jenž však již po 4 letech dne 13. červce, tedy právě na sv. Markétu, lehl popelem. Po požáru tom obnoven jest klášter s malým zatímním

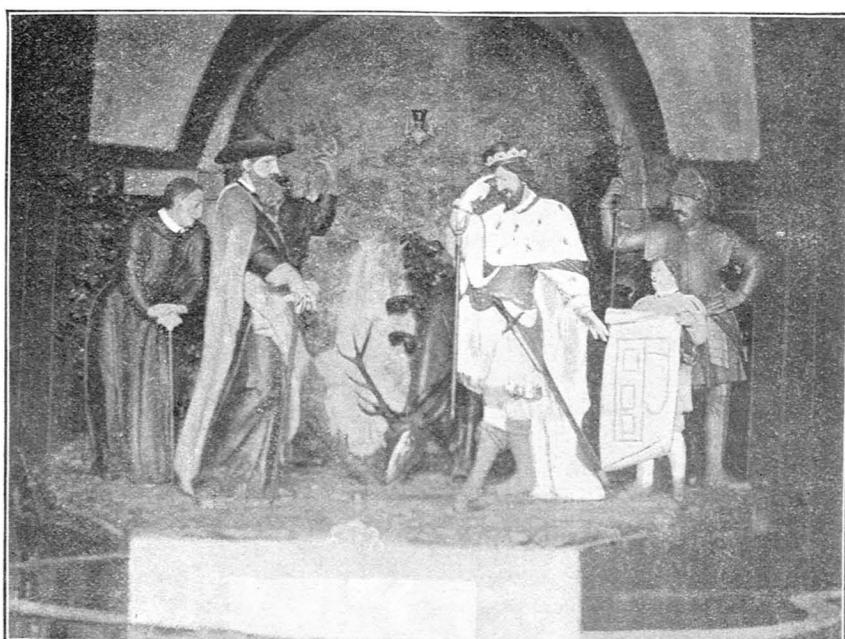
kostelem, jehož vyobrazení, vzaté se strany východní čili pražské, se zachovalo, ukazujíc v levo klášter se zvonicí a v pravo kostelík s dlouhými okny, nad klášterem pak staré stavení bez střechy, jemuž „stará mincovna“ říkáno, aniž by přičina tohoto názvu někde byla uvedena; stará mincovna byla na jaře r. 1714. zbořena a odklizena. (Odkryté poklady. Praha 1893. str. 21.) — Jelikož zatímni klášter nedostačoval, umínil si opat Otmar Zinke vystavěti ze základů nový, větší klášter a kostel, a v Břevnově obnoviti opatství téměř po 300 let zaniklé, svěřiv stavbu proslulému staviteli pražskému, Krištofu Dienzenhoferovi († 1722.). Roku 1708. dne 30. května položen jest základní kámen od samého opata u přítomnosti celého konventu k novému klášteru a kostelu, který r. 1715. byl dostavěn. (Obr. 1.) Na vnitřní výzdobě pracováno ještě dále; r. 1719. maloval český malíř Brandl obrazy oltářní, r. 1720. postaveny hlavní oltář a kazatelna, r. 1721. dokončil malíř pražský Steinfels malbu klenbovou. Starý kostelík byl

Obr. 2. Letohrádek nad studánkou Vojtěškou.

úplně zbořen, zatím klášter stojí však podnes, slouží za obydlí úřednictvu hospodářskému. —

Znajíce stručné dějiny opatství břevnovského, poohlédněme se nyní po jeho památnostech neb starožitnostech. Památky starší čili předhusitské jsou zde celkem sporé, jelikož klášter opět a opět hrůzami válečnými a požáry navštíven byl; které se však zachovaly, jsou pro svou starožitnost dosti zajímavé. Sem náleží především sbírka listin, uložených v archivu klášterním, mezi nimiž jest profesní listek sv. Vojtěcha na pergameně psaný (arci pozdější),¹⁾ pak starý přepis zakládací listiny Boleslava II., potvrzovací listiny papeže Jana XV.

Obr. 3. Skupina ve Vojtěšce: Setkání sv. Vojtěcha a Boleslava II.

a listina Přemysla I., krále českého. Zachovaly se arci ještě dvě písemné památky předhusitské, které náležely klášteru břevnovskému, totiž zlomek inventáře téhož kláštera z let 1390.—1394., vydaný od Dra. J. Emlera ve Věstníku kr. čes. společ. nauk 1888. str. 280.—305. a urbář kláštera břevnovského z r. 1406., od téhož vydavatele uvedený v „Deseti urbářích českých“ 1881. str. 151.—218., pravá to perla mezi nečetnými památkami toho druhu — ale nejsou již majetkem kláštera.

¹⁾ Poznam. red. — Také připomínáme s povděkem, že všechny ilustrace k tomuto článku pořízeny jsou dle zdařilých fotografií důstojného p. P. Lva Josefa Mojžíše, kaplana v Břevnově.

Umění zlatnické zastoupeno jest starožitnou paténou sv. Vojtěcha, opatřenou na kraji latinským nápisem zbožného obsahu (bez letopočtu) a ozdobenou na dně hlavou Kristovou v práci vypuklé. K této se řadí ozdobný stříbrný reliquiář gotický, pozlacený, pro ostatek sv. Markéty, dle méněný znalců ze 14. stol. Dnešní podobu jeho lze přirovnati ke skvostné desce nějaké knihy. Dle latinského nápisu opraven byl sakristianem Václavem r. 1406. Podrobný popis jeho nalezne lašský čtenář v Památkách archaeolog. II. 223. od K. Vl. Zapa a vyobrazení na tab. 9. tamže. Vystaven byl též na zemské jub. výstavě. (Katalog retrospektivní výstavy str. 246. č. 59.)

Památkou stavitskou jest starobylá klenba osmihranná nad památnou studánkou Vojtěškou z 13. stol. Pozdější úprava Vojtěšky (obr. 2.), jak ji také nyní spatřujeme, jest od opata Benona Löbla (roku 1750.), jenž nad studánkou celý letohrádek postavil a ozdobil pěknou skupinou soch, představující setkání sv. Vojtěcha a Boleslava II. (Obr. 3.)

O založení kláštera břevnovského koluje totiž tato zbožná pověst. Sv. biskup Vojtěch a zbožný kníže Boleslav, chtějice upevniti náboženství křesťanské v okolí pražském a krajinu orbou vzdělati, usnesli se, založti klášter benediktinský, přemýšleli jen kde. Jedné noci měli oba stejný sen. Zdálo se jim, že v krajině blíže Prahy vidí jelena, pijícího ze studánky, a že u této mají založiti klášter. Ráno, aniž by se byli umluvili, vyšedše za Prahu, vše nalezli tak, jak viděli ve snách. Setkavše se zrovna u studánky, vypravovali si podivný sen svůj. Vidouce v tom prst boží, umínili si blíže této studánky založiti klášter. A poněvadž v ní právě leželo jakési břevno, nazvali nový klášter „Břevnov“. — Znamení břevna s třemi suky v červeném poli má opatství břevnovské dosud ve znaku.

Ke starožitnostem sochařským sluší počítati 2 náhrobky, a to náhrobek bl. Vintíře a náhrobní desku opata Oldřicha († 1385.). Bl. Vintíř, jak již podotknuto, pohřben byl od Břetislava II. v kostele břevnovském (r. 1045.), a hrob jeho stal se slavným. Avšak za válek husitských vešly v zapomenutí netoliko pouti ku hrobu, nýbrž i ostatky jeho, tak že nyní s jistotou nevíme, kde odpočívají. Pravdě však podobno, že ostatky Vintířovy před vypuknutím bouří husitských tajně byly přeneseny s jinými památnými věcmi do Police a tam zazděny

Obr. 4.
Náhrobek blahosl. Vintíře.

byly za oltářem sv. Máří Majdaleny, uprostřed kostela stávavšho. Když pak r. 1684. oltář ten odstraněn byl, nalezeny jsou ostatky ve schránce uschované, které opat Tomáš vyzvednul do nového oltáře u stěny postaveného uložil. O této nalezených ostatcích se pravilo a zbožně věřilo, že jsou tělem bl. Vintíře z Hessenska, poustevníka z Českého lesa, v kostele břevnovském kdysi pohřbeného a zázraky oslavěného (Diar. Břev. I. 149.). Opat Otmar dal je přenést r. 1716. z Police do nového kláštera břevnovského, a 10 let později v cínové schránce uložené a nápisem opatřené pod oltářem bl. Vintíři zasvěceným u přítomnosti všech konventuálů uctivě uložiti r. 1726. Za tímto oltářem venku zasazen do zdi chrámové starožitný pomník, představující v reliéfu svatého poustevníka s knihou v pravé a s holí v levé ruce. Hlavu obestírá záře. (Obr. 4). Dle jistých známek pokládá se za náhrobní kámen bl. Vintíře z doby předhusitské¹⁾ Ležel dlouho pohozen kdesi u Vojtěšky, až jej opat Bedřich Grundmann na přímluvu tehdejšího dějepisce klášterního P. Bonaventury Pitra dal zasaditi r. 1761. na nynější místo. Písmeny, které se spatřují na desce, byvše při poslední obnově kostela poněkud setřeny, jsou zbytky bývalého nápisu, a sice: — lis (venerabilis), G — (Guntherus), — LV († 1045.). Nad malbou jest latinský nápis: „B. Guntheri heremitae gloriosa sepulchralis memoria, restaurata a. MDCCLXI a F. A. B. A. B.“ (= Bl. Vintíře poustevníka slavná náhrobní paměť, obnovena r. 1761. od Bedřicha, opata břevnovského a broumovského). —

Nynější kostel sv. Markéty v Břevnově, slohem renaissančním od proslulého stavitele pražského Krištofa Dienzenhofera vystavěný, jest vysoký, prostranný a světlý. Široká klenba spočívá na vysokých pilířích beze všeho sloupení. Freskové malby klenbové, jsouce provedeny od pražského malíře Steinfelsa v barvách světlých, dle významu svého vzaty jsou z dějin kláštera břevnuovského. V presbytáři představuje obraz klenbový oslavění sv. otce Benedikta mezi anděly nebeskými. Freska v lodi chrámové rozdělena jsou ve čtyři pole. V prvním poli spatřujeme sv. Vojtěcha a pět sv. bratří v slávě nebeské se radujících. V druhém poli vyobrazen zářící kříž, k němuž s levé strany se blíží sv. Alexius a Bonifacius, kterýmž původní klášter zasvěcen byl, s pravé strany sv. Markéta, nynější patronka kostela a kláštera. V třetím poli znamenáme celou skupinu, a sice: sv. Anastasia, prvního opata břevnovského a později arcibiskupa ostřihomského, majícího proto vedle sebe znak uherský; sv. Radima, bratra Vojtěchova, arcibiskupa hnezdňanského, znatelného znakem polským; dále bl. Vintíře a sv. Prokopa, poustevníky rádu sv. Benedikta. Ve čtvrtém poli namalována skupina patronů českých: Sv. Vojtěcha, Václava, Ludmily a Boleslava Zbožného. Mezi témito malbami po stranách nad okny jsou vyobrazení nejhlavnějších dobrodinců kláštera s letopočtem: papeže Jana XV., naproti papeže Bonifacia IX., Boleslava II. (993.) a na-

¹⁾ Zmínu o něm učinil také Gel. Dobner: Wenceslai Hagek a Libocza Annales Bohemorum II. 206 (d). Tamže: V. (vyšel r. 1777) mezi str. 286. a 287. jest vyobrazen, ale necete se na něm ani o písmenu více, než nahoře uvedeno. — »Život Vintíře poustevníka« v Pramenech dějin čes. I. v úvodu E XXIV. od Jos. Truhláře a lat. orig. i s překladem od téhož str. 335.—346.

proti Břetislava I. (1045.), Přemysla krále I. (1213.) a Jana Lu-
cemburského (1331.), konečně Rudolfa II. (1602.) a Ferdinanda II.
(1622.). — Oltářů jest nyní 8: 1. hlavní oltář s pozlacenou sochou
sv. Markéty mezi 4 bílými anděly; 2. oltář P. Marie, na němž za
sklem se chová ostatek sv. Markéty v starožitném reliquiáři; 3. v lodi
na straně evangelia oltář sv. Vojtěcha s obrazem představujícím sv. bi-
skupa, rozmlouvajícího s knížetem Boleslavem u studánky; 4. naproti
oltář bl. Vintíře; na obraze spatřujeme skonání poustevníkovo za pří-
tomnosti knížete Břetislava. Pod oltářem odpočívají domnělé ostatky
Vintířovy; 5. oltář sv. Kříže a naproti 6. oltář sv. Benedikta, jehožto
skonání obraz představuje; 7. oltář sv. Václava s vyobrazěním smrti
mučennické téhož sv. patrona; 8. naproti oltář sv. Otmara; oltářní
obraz představuje tohoto svatého, jak byl odvezen do vyhnanství na
jeden ostrůvek v řece Rýnu. — U oltáře sv. Václava stojí cínová
křtitelnice s českým nápisem, svědčícím, že ji léta Páně 1637. daro-
vala paní Zuzana Klobicová, jinak Pernštejnská, sousedka Starého
Města Pražského.

O staročeském souboji soudním (sědání).

Napsal *Zdeněk V. Tobolka*.

U všech národů, obývajících Evropu v době pradávné, vyskytuje se v soudnictví tak zv. soudy boží, ordály. Kde nedostávalo se důkazů k rozpoznání viny nebo neviny, užívalo se těchto průvodů soudních, v nichž bytosť nadlidská ukázati měla, na čí straně jest právo nebo bezpráví. Ve 4. století Řekové, Římané i Gothové západní znali tento způsob soudní, v 6. stol. pak král burgundský Gundebald uvedl ordály v soustavu zákonné, a odtud šířily se do zákoníků jiných národů, zvláště germanských.¹⁾ Zákonodárství Karlovců, které za jich doby můžeme za nejpokročilejší pokládati, připouštělo také mimo důkaz skrze svědky vedený ordalije,²⁾ a to druhu několikerého. Nejdůležitější a nejčastější z nich byl souboj soudní.

Západnický proud, jemuž země koruny české podléhaly odědávna, zanesl i do zemí našich soudy boží ve všech jich způsobách. O jednom z nich, souboji, který se nazývá v staročeských památkách právních „sědání“, chceme pojednat.

První případ, o němž písemná zpráva jest dochována, byl by provedl Svatopluk moravský. Kronika tak zv. Dalimila³⁾ líčí, jak Svatopluk přišel v přestrojení mnicha ke dvoru císařskému, pravil:

„Kniežata, račte poslúchat!
Mú mi zemi otiaž bez práva,
a má žena jest' v jeho dvoře ještě zdráva.“

Císař proto se s ním počal hádati. Leč Svatopluk řekl:

„Toho chciu svým mečem dolíčiti.“

Knížata nabídku tu přijali.

Mnich tej řeči počě prosiť roka,
ciesař naň vyvržé svého soka.
Pojide ciesařov sok v okol a zpievaje
a na mnicha nic netbaje.
Mnich, dosáh meče sédacieho,
přetě soku ščít, i jej samého.

Než těžko jest s jistotou věřiti svědectví tomuto. Dalimil jest pramen velice pozdní pro dobu Svatopluka moravského, a nemůže proto býti spolehlivým dokladem pro tento fakt historický. Podobně věc se má se známým soubojem Václava s Radislavem, který v legendách svatováclavských až dosud se připomíná, a o kterém jest zmínska zvláště ve spisech císaře Karla IV.⁴⁾

Poprve, kdy stojíme na pevné půdě, jest v prvním zákoníku českém, právech Kunrátových. Slova „praeterea duellum, quod in vulgari dicitur kiy, non habeant, nisi ad extraneos“⁵⁾ ukazují, s kým sědání (zde kiy) bylo pouze dovoleno, a zdají se tím ukazovati i na cizinský jeho původ. Slova však tato jsou tak stručná, že na více z nich, zvláště, jak sědání se provádělo, souditi se nedá. Nedovídáme se také o něm více z listiny křížovníků pražských od r. 1252.⁶⁾

Šířeji o sědání, které kryli v 14. věku Čechové latinským pugillum,⁷⁾ rozeptisuje se Řád práva zemského, nařizující:

„Když rovný rovného podlé urozenie, tocižto pán pána, vládyka vládyku hlavy pohoní, všeho téhož rádu, jako svrchu psán jest, máta požívati, i máta se bítí s meči i se štíty. A pakliby nižší vyšieho, tociž vládyka šlechtice, pohnal z hlavy: když by ten pohnaný ohradil své právo před žalobú, dřieve nežby naň žaloba vyšla, aneb jemu jeho řečník to vymenie, a řka: „kdyžby přišlo na bitie, bítí se s ním nechce, neb jest nižšího urozenie, nežli on: tehdy pohnaný svú nevinu má pokázati přisabú na kříži sám sedm se zmatkem; a kdyžby všickni prošli, má prázden být; a pakliby jediný zmátl, tehda tu při ztrati. Ale když by sobě toho práva nevymienil před žalobú, má se s ním bítí, ač i jest původ menšího urozenie; a ta bitva má jítí týmž rádem, jako svrchu psáno stojí.“⁸⁾

Dále pokračuje: „A pakli by měštenín sedláka pohnal: máta se bítí kyji a s štíty velikými, neb jsta oba jednoho rádu chlapského; a to jest od starodávna ustaveno, že k téj bitvě nemáta mečov užívat.“⁹⁾

Řád práva zemského určuje tu, jaké osoby s jakými sedati mohou. Ruzlišuje zbraň, jaké kdo užiti může. Pánu meče, měštan se sedlákem kyje. Způsob druhý byl asi starší, a při sědání původnější, jak dosvědčovati se zdají práva Kunrátova, užívání meče vešlo patrně ve zvyk od třináctého století, od doby, kdy objevil se v životě českého národa nový proud západnický, proud romantismu.¹⁰⁾ Výkvětem romantismu byly turnaje v nejširším smyslu, hry řídící se pravidly a představující boj dvou nebo několika proti sobě.

Podobnost jich se sědáním,¹¹⁾ zvláště s oním druhem, který nazývali „ze ernste“, byla veliká. I není divu, že způsoby, které při

turnaji se vyskytovaly, byly, snad bezděky, přenášeny i do výkonu soudních.

Markantní příklady toho podává nám Tristram, plod romantické školy tehdejší. Hrdina Morolt oslovuje krále:

„S tiem já chci sedati
a právem to ukázati,
že on mému pánu má plat dát.“¹²⁾

a „sědání“ provádí zcela po způsobu turnejním; r. pak 1315. v Hradci Králové bylo soudní „klání“ se všemi zvyklostmi rytířskými. Kronika zv. Dalimilova¹³⁾ líčí poslední případ takto:

„Léta ot narozenie syna božieho
po tisiúciu po třech stech po deseti pátého
pro mužobojs্বto sta sě súd neslýchaný,
ni v české zemi výdaný.
Rudolt z Kosic zabi panošiu Věňkovi, súsedu svému,
pro to Věňek zabi syna jemu,
pak Rudolt zabi Věňkovi syna.
I by to tak veliká vina,
že jie nemože i jeden uložiti,
až jima musichu okol v Hradci učiniti.
Šest a šest dobře odéných
a na jednostajných koních
proti sobě v okol jeli
a tak sě silně v okole zavřeli.
Rudoltovici jmiechu na oděniu sukni zelené
a Věnkovicici črvené.
Rudołtovici sě prvé dobře jméjiechu,
ale smysleti nechtiechu
že, když porazili kterého,
nechali choditi jeho.
A ten, jenž pěš chodieše,
najvice jim škodieše.
Ale Věnkovicici, když kterého srazili,
inhed jeho ku podániu připudili.
Tak Věnkovicici i získachu“ atd.

Zpráva tato ukazuje, i pro jaké přečiny sědání se dálo. Jest to vražda, o které právem staročeský rýmovník praví, že to bylo v zemi české něco neslýchaného a nevidaného.

Ze všech zpráv, které jsme shledali o sědání, jest nejobšírnější v zákoníku „Majestas Carolina“.¹⁴⁾ Ustanovení její, do něhož pojato jest, jak v něm se praví, mnoho ze starých zákonů českých, zní:

„Protož následujíc v tom starého práva zachovánie, tiemto ustanovením za právo činíme, aby žádnemu člověku, kteréhožkoli duostojenstvie, povýšenie neb stavu buď žádného druhého popúzeti ani pobiezeti k sedání neslušalo, leč pro některé z těchto tří příčin: tociž hanelli by koho o zradu; druhé učinilliby úklad o zdravie a život Královy Velebnosti, neb k úrazu jeho osoby jednal, aneb také žeby pósobil, přejasné knězny, neb synuov, neb dcer, neb bratří, neb sester,

i jiných všech, ktož sú pošli z kmene královského. Jestli také žeby kto potkán byl o dánie a prodaji o pójčce hradu neb země královské Velebnosti, a o to žeby rozmlúval neb to jednal, na to najímal neb dával, aneb v tom že by skutkem přestúpil ten, kohožby k sedání pobiezeti chtěl, kteréžkoli osobě bez vuole a přikázanie Králové Velebnosti; v také příhodě devět mužov dobré pověsti a ctného domněnie s obú stranú buď postaveno a přísežte, prvé nežli strany sedati budú. Jestli také žeby kto pokusil se haněti porušenie stydlivosti a poctivosti dvoru králova, kterúžto příhodu před rozumnými o také poctivosti zatajujem". Další kus její pojednává o osobách, které mohou sedati. Rádky její mluví celkem v týž rozum jako Řád práva zemského: „Při sedání má znamenáno být, aby byla rovnost na osobách, aby žádnemu neslušalo v příhodách svrchupoložených druhé vyššieho rodem neb duostenstvím povyšenějšího nikoli k sedání pobiezen byl, nenie mu dlužen odľoviedati, ani muož proto které řeči neb hanby jmieti žádným obyčejem. Jest právo staré království našeho Českého, každému urozenému, buď většího neb menšího pokolenie, kteréžkoli buď rodu sobě rovného, chceli, muož postaviti jiného miesto sebe k tomu sedání. Ze starého obyčeje královstvie shledali jsme, ano zachováno, že osoba ta, kteráž v službě Králové Velebnosti byla, a od krále odpuštěnie vzala, jsúc již ponížena k službě pánu neb komuž koli jinému, nemuož v sedání jiného miesto sebe postaviti. A zase kdyžby služebník panský, vezma odpuštěnie, králově výsosti za služebníka se přikázal, jsa tiem duostenjné učiněn, muož miesto sebe v sedání mieti neb postaviti hodného zástupci.“ Totožnost, kterou při tomto odstavci pozorujeme s Ř. P. Z., lze snadno vysvětliti. Obsah obou zákoníků totiž jest současný.¹⁵⁾ Charakteristickým však v „*Majestas Carolina*“ jest výčet přičin, pro které sedání ustanovuje. Vesměs týkají se přestupků proti osobě králově a jeho rodu. Jest to omezení, kterého dříve nebylo (v Hradci Králové na př. r. 1315. sedání výše uvedené bylo pro vraždu nečlena rodu královského), a které přičisti musíme na vrub osobnímu přání Karla IV.

Jinak však v zákoníku články o sedáních vzbuzují podiv. V době, kdy přičinuje se o zrušení soudů božích u nás Arnošt z Par-dubic,¹⁶⁾ vystupující s myšlenkami hlásanými již v devátém století arcibiskupem Agobardem,¹⁷⁾ a v Štyrsku provedenými již r. 1237. císařem Fridrichem,¹⁸⁾ král český podržuje je v soudnictví svém. Přičina toho jest na snadě. Karel IV., syn dobrodružného rytířského krále Jana, nedovedl si asi odepříti hned rytířských zvyků, které za jeho mládí, ba ještě za jeho panování hojně se vyskytaly. Rozsuzování vodou a železem bylo zrušeno,¹⁹⁾ ale „sedání“ bylo i nadále trpěno, nastala tudíž derogace ordalii. Po Karlovi IV. rytířství hynulo se všemi bujnými výstřelky. Hry rytířské klesaly v zapomenutí a tím, ač pozvolna, ubývalo i soudních sedání. Zákoníky české z doby pozdější nezmíňují se již o tomto průvodu soudním vůbec, ale v soudnictví staročeském se ještě dluho se sedáním shledáváme.

Roku 1413. vyzývá na př. norimberský purkrabí Jan z Zollernu purkmistra a radní chebské k sedání s bratřimi Forstery, jež byli

chebští ve vazbu vzali, a provedení sědání zabráněno jen proto, že poddaní krále českého nesmí před žádnou cizí stolici soudní voláni býti.²⁰⁾

Roku 1456. soudí se Jan z Děčína s Mikulášem z Lobkovic a pře rozhodnuta pro nedostatek důkazů sědáním, při němž bitvu zaručily „každá strana pod tisíci kopami grošiú, že to mají konati ten pátek před svatým Witem nyní najprvě příštím, a mají v šrancích státi, každý z nich k tomu hotov jsa v hodinu jedenáctú na hradě Pražském, kde jim šrankové budú uděláni“²¹⁾ a Pavel Žídek ve své Správovně ještě za Jiřího z Poděbrad čině zmínu o sědání podotýká, že „súsetským právem se dopouští pro okázání spravedlnosti.“²²⁾ Sám král Jiří pak na poli u Kunovic r. 1470. nabízí se Matyáši k bitvě osobní, aby objevilo se, na či straně jest právo.²³⁾

Od té doby dokladů nenalézáme. Snad obmýšlené sědání toto byl by poslední případ souboje soudnsho. Bitva r. 1549. se ještě vyskytluvší mezi panem Jiříkem z Kounic a Jiříkem Rozhonem z Kopřic pro urážku na cti, již Jireček²⁴⁾ za soudní sědání pokládá, jest takového rázu, že spíše můžeme ji pokládati za osobní souboj než za akt soudní.

* * *

Přehlédneme ještě předmět, kterým jsme se zabývali.

Poznáváme, že sědání (soudní souboj), k nám ze západu přinesené, známo u nás bylo jistě již v dvanáctém století a dovoleno tehdy jen cizinci. Později od toho upuštěno. Zbraň, které se při něm asi nejprve užívalo, byl kyj, působením pak rytířství přibrán byl pro osoby šlechtické meč. Z počátku zvláště vražda²⁵⁾ se sědáním rozhodovala, v druhé polovici pak 14. stol. se vyskytuje snahy kompetenci tuto omeziti jen na přestupky týkající se osoby a rodiny královské. Boj proti ordalům a klesající idea rytířství přivádí pád sědání. Koncem 15. věku soudní souboj v Čechách vyhynul.

Poznámky.

- ¹⁾ Liber legum Gundebati. M. G. H. ls. III. 497 ad. — J. Svátek: Obrazy z kult. děj. čes. II. 5.
- ²⁾ F. Šembera: Dějiny středověké. II. 50.
- ³⁾ Fontes rer. boh. III. 50.
- ⁴⁾ »A když tě kniežetě proti sobě na sědání jdiesta a obě vojscě na tom přihledání stásta, tu v hodinu anděli« atd. J. Emler. Spis. cis. Karla IV. 1878. 114.
- ⁵⁾ K. J. Erben: Regesta dipl. nec non epist. Bohemiae et Moraviae. I. 350.
- ⁶⁾ Dr. H. Jireček: O soudech župních. C. Č. M. 1856. II. 103. .
- ⁷⁾ Listy fil. 1892. 489.
- ⁸⁾ Archiv český II 94—95.
- ⁹⁾ Ibid. 95—96.
- ¹⁰⁾ Jan z Michalovic. Německá báseň třináctého věku. Vyd. Dr. A. Kraus. 1888. 29.
- ¹¹⁾ G. Köhler: Die Entwicklung des Kriegswesens III. 298.
- ¹²⁾ Výbor z literatury české I. 1845. 806.
- ¹³⁾ Fontes rer. boh. III. 225. — Viz též M. Prok. Lupáč z Hlavačova: Historie o císaři Karlovi toho jména čtvrtém. Vyd. V. Hanka 1848. 38.
- ¹⁴⁾ Archiv český III. 155 ad.
- ¹⁵⁾ J. Vlček: Dějiny české literatury. V Praze 1893. 32.
- ¹⁶⁾ Fontes rer. boh. I.

- Berlin 1875. 32.
¹⁷⁾ H. Reuter: Geschichte der religiösen Aufklärung im Mittelalter... I.
¹⁸⁾ J. Svátek: Obrazy z kult. děj. čes. II 7.
¹⁹⁾ V. V. Tomek: Děje království českého. V Praze 1891. 158.
²⁰⁾ J. Svátek: Obrazy z kult. děj. čes. II. 12.
²¹⁾ Archiv český. IV. 560.
²²⁾ P. Žídek: Správovna. Rkps. c. k. univ. knihovny XII. D. 11. s. 37.
²³⁾ »i podali sme (pánu) vašemu trí kusuov najprvé pokoje, a nechtěliby
pokoje, ale bitvy osobnie sám a spolu, aneboli boj s ním vzieti« píše Jiří r. 1470
30. Juli radám krále Uherského. Archiv český V. No. 60. 307.
²⁴⁾ J. a H. Jireček: Rozpravy z oboru historie, filologie a literatury. I. 94.
²⁵⁾ V zákoníku Grimoaldové crimen uxoris sědáním se mohli rozhodovat.
M. G. H. ls. IV. 94.

Obr. 1. Pečetidlo Jarosl. Ign. ze Šternberka, biskupa litoměřického (1675.—1709.) Kreslil Fr. Leypold. (Skutečná velikost.)

Dvě památná pečetidla.

Popisuje *Ant. Materka*.

Výbor pro národopisnou výstavu na Horách Kutnách rozvinul věstrannou činnost, aby zachránil zbylé památky v našem městě. K tomu cíli vydal provolání k obecenstvu a rozšířil je po celém okolí v mnoha tisících výtisků. Po té podniknutý jsou návštěvy do jednotlivých domů a rodin.

Tak získal v domě zvaném „perkmistrovském“ a náležejícím druhdy hornímu úředníku kutnohorskému, Gluthovi z Herzlénu,¹⁾ vzácné pečetidlo biskupské, jehož vyobrazení (obr. 1.) přinášíme. Pečetidlo toto jest nevšední umělé práce a elegantního tvaru. Hoření část jest provedena ze železa a vykládána stříbrem. Jest trojstranné a nese tyto tři znaky:

¹⁾ Gluth von Herzlén, zdejší horní úředník („perkmistr“) v minulém století, jehož podobizna byla také na národopisné výstavě naší.

Obr. 2 Pečeť Jaroslava Ign. ze Šternberka, biskupa litoměřického (1675.—1709.) Kreslil Vojtěch, ryt. Král z Dobré Vody. (Zvěřeno o třetinu.)

Náleželo Jaroslavu Ignáci ze Šternberka, biskupu litoměřickému (1675.—1709. † 12. dubna), jak vysvítá z počátečních písmen nad kardinálským kloboukem na pečeti třetí, které dlužno čísti: *Jaroslaus Dei Gratia Episcopus Litomericensis, Sacri Romani Imperii Comes De Sternberg a z hvězdy ve znaku.*

Rodině Gluthové z Herzlenu náleží dům v nynější ulici Vladislavově, „perkmistrovský“ zvaný, který ještě v 1. polovině tohoto století obehnán byl řetězy, jak jsme vídávali kolem Vlašského dvora. Pečeť tato jest nyní ve sbírce národopisného odboru a zachována bude pro městské museum kutnohorské.

Stejně zajímavá jest starší mosazná pečeť (asi ze 14. stol.) s nápisem: *S - WEN - HOTTOWE CZ*. Uprostřed jest obraz sv. Barbory. (Obr. 3.) Nalezena byla při stavbě v Tylově ulici na Horách Kutná Hora; odevzdal jsem ji místnímu výboru národopisnému.

Obr. 3. Pečeť Václava Hotovce
ze 14. stol. Kreslil Vojt. ryt.
Král z Dobré Vody.

Drobné zprávy.

Městské museum v Králové Hradci trpí nedostatkem místnosti, v nichž by památky zajisté cenné a hojné byly případněji a úplněji vyloženy. Na tento nedostatek sluší upozornit i zvláště nyní, kdy plným sbíráním nového materiálu po vesnicích a městech kraje hradeckého pro výstavu národopisnou bude museum ještě více obohaceno. Sbírka numismatická je úplná, zpěvníkův a biblí přibývá, též nádobí, krojův a jiných kulturně historických předmětů. O museum opravdu pečeje p. prof. Ignác Svoňda, podporován jsa ochotně odborníkem p. prof. Jos. Stránským, jenž nejnověji sádrovými odlišky krásné ozdoby a nápisu památných husitských zvonů na Zámečku u Hradce Králové dle návodu tohoto Časopisu zachoval pro museum. Do sboru musejního povolání byli městskou radou z noví členové, spisovatel p. Ludvík Domečka a prof. p. Alois Matuška.

Přednášky na české universitě poskytuji v tomto semestru mnoho zajímavého, jak patrně z dalších řádků, ve kterých uvidíme arci jen ty, které odpovídají našemu programu. R. prof. Dr. Kalousek čte »Dějiny české od nastoupení krále Václava I.« a »O podvržení v pramenech dějin českých« — ř. prof. Dr. Emmer »O písemnictví středověkém ve spojení s praktickými cvičeními palaeografickými« a »O regestech« — ř. prof. Dr. Palacký »Základy paleografie a oikologie věbec« — ř. prof. Dr. Hostinský »Úvod do dějin výtvarného umění« — soukr. doc. Dr. Niederle »Slovanské starožitnosti. I. Úvod historický a anthropologický« a »Výklad hlavních problémů v dějinách antropologie« (Theorie evoluční a původ člověka. Polygenismus a monogenismus. Třídení lidstva.) — soukr. doc. Dr. Zibrt »Kulturní význam humanismu a renaissance« — a soukr. doc. Dr. Kovář »Národopis se zvláštním zřetelem k národopisu českému.«

Kraniometrická komise kongresu moskevského se usnesla: 1. za rovinu bráti rovinu horizontální »německou« (určenou přímkou spojující bod okraje podorbitalního se středem otvoru aurikulárního), 2. opatřiti compasslière rameny příčnými delšími, z nichž jedno mohlo by se natahovati více nebo méně, aby se vzala výška lebky podle způsobu shody frankfurtské (od předního okraje otvoru occipitalního k bodu nejvíce vyniklému na temeni), 3. dodati k míram shody dotčené míru šířky čelní (frontální) největší; míru

šírky čelní v bodu, kde šev coronální setkává se s okrajem temporálním; míru výšky lebky od basia ku bregma podle Brocy, 4. výšku obličeje měří od nasia (a níkoliv od ophrya) k okraji alveolárnímu, 5. bráti šírku orbity, ne od dakrya, ale tam, kde skutečně jest šírka největší (tedy zkusmo). *Revue Mensuelle de l'école d'anthropologie de Paris*, 15. Février 1894. *František Kučera.*

Zprávy o spisech a časopisech.

Zpráva musej. spolku Včela čáslavská za r. 1891.—93. V Čáslavi 1894. Stran 44. Zpráva jednotelská obeznámuje nás, jak Cáslav se připravuje na národnop. výstavu; ze zprávy té dovdídame se, jak pokročily výzkumné práce na Hrádku i jaké pozornosti se těšily sbírky spolkové. V pojednání Dr. Jos Teige doplnil Hendrichovu práci ve zprávách Včely (r. 1886.—7.) uveřejněnou, podav tu »Listinné příspěvky k dějinám komendy drobovické k letům 1347.—1407.« Kl. Čermák zakončuje článek svůj »Pravěká osada v nejjiznější cihelně u Cáslaví«, maje zření, že ne ní trhlin u vývoji lidstva našeho vyznáním, že Slovan jest v kraji našem autochtonem. Autor poznamenává, že dospěl k tomuto vyjádření po letech pilné práce, bádání a srovnávání. K článku připojeny jsou 3 tabulky předmětů; nahromadění jich vadí přehlednosti na tabulce třetí. —a.

J. Novotný: Návod ku sbíráni a zachraňování předhistorických památek. (Nákl. F. Šimáčka.) V době výstavek — tedy v pravý čas vydán návod Novotného, hlavně pro stále rostoucí řadu archaeologů »amateurů«. Spisec založil na zkušenosti i literatuře. Tu a tam by se dalo leccos doplnit, zvláště v kapitole o konservování; v literatuře opomenut starší návod Vocelův a novější dobrý (až na nepatrnost) návod, vydaný vlasten. muz. spolkem v Olomouci. A konečně ještě něco! Proč běže návod v ochranu jen předhistorické památky? Jiný, jaksi »všeobecný« návod, bude spis Kl. Čermáka »Strážce starožitnosti«; jsou to rozpravy věnované památkám všech dob, z nichž některé se již objevily v časopisech; ale ten psán pro mládež. —da.

Památník na slavností hasičské ve Skutci. (Red B. V. Konečný.) Ve Skutci 1894., str. 94. Obsahuje kromě jiných tyto práce mladších pracovníků: Od pilného K. V. Adámka »Z letopisu Skutče utrakvistické«; ve statí té užil dostatečně archivalií k vyličení této periody; hlavní slovo vede tu farář Václav Rezník, nepřítel českých bratří. Spisovatel uvažuje v pojednání svém o jméně města, i připouští dvoje pojmenování: »Skuč« a »Skuteč«. Redaktor tohoto památníku a pilný nás spolupracovník B. V. Konečný podává tu v »Historických drobnostech« tyto příspěvky: I. »Hasičské opatření z r. 1626.« (mandát hr. Berkové v příčině té otíštěn v Musejnáku r. 1883.), II. »Nesprávné jméno městecka Rychmburku« (správné české jméno Předhradí; autor vybízí příslušné osoby, aby se přičinily o vrácení jména toho), III. »Něco o Žďárci,« a IV. »Staré zápisnyk a jich pisatelé« (z knihy smluv svatebních, maj. Jos. Polanského). Památník obsahuje též obrazy »Špitálský kostel Božího Těla« a »Děk. kostel Nanebevzetí P. Marie.« —a.

Spisovatelé-rodáci okresu skutečského. Stručné poznámky B. V. Konečného. V malém sešitku sestavil B. V. Konečný (vydáno u přiležitosti výstavy místní) abecedně spisovatele ze Skutečska. Kromě jiných poznámení tu Fr. Heyduka, přispěvatele do Arch. Památek a spisovatele monografií Soběslavé a Milčína, Ant. Hlineckého, Dra. Jana Melichara, jednoho ze starších našich pracovníků, velepilného Ant. Rybičku, Jana V. Svobodu (J. V. z Finberků), pilného pracovníka v oboru genealogie a heraldiky Leopolda Marie Svobodu (z Fernova) i pracovníka o místopisu Vilibalda Hugo Svobodu, znatele památek litomyšlských prof. Jos. Štěpánka. Při Ad. Heydukovi mohl být uveden jeho spis bájesloví věnovaný. —a.

Heš G.: O působení Jana Vítěze ze Zredna a Jiřího z Poděbrad ve volbu Matyáše Korvína za krále Uherského. Program gymnasia jindřichohradeckého 1894.

Prasek: **K dějinám řemesla ve Slezsku.** Progr. gymn. opavského 1893. **K dějinám školství ve Slezsku.** Progr. gymn. opavského 1894.

Klecanda Jindř.: Polško a Čechy za válek husitských od sjezdu v Kežmarku do bitvy u Lipan a smrti krále Vladislava. Progr. gymn. v Příbrami 1893.

Vycpálek Jos.: František Martin Pelel. Program gymnasia v Rychnově 1893. Str. 32.

Piskáček V.: Listiny kláštera zbraslavského z r. 1418. Progr. gymn. roudnického 1894.

Thir K.: Hradiště hory Tábor jako pevnost v minulosti. Progr. gymn. táborského 1893. Stran 71.

Decker Ant.: Dějiny škol třeboňských. Progr. gymnasia v Třeboni 1893.

Matzner: Francouzové v Písku 1741.—1749. — Různé přispěvky k dějinám města Písku. Progr. písecké reáky 1893., 1894.

Steiger Karl: Johannes Hus und das Constanzer Concil. Program zemský, semináře učitelského ve Víd. N. Městě 1893. Str. 27. — Pojednává o Husové činnosti v Čechách a jeho soudu. Glejt císařský byl prý jen průvodním listem, jenž pozbýval platnosti, byla li osoba příjemcova odsouzena.

Elsner V.: Heimatkunde des Rochlitzer Gerichtsbezirkes mit Berücksichtigung der Gemeinden der G.-B. Starkenbach und Hochstadt. S mapou. Roketnice 1893.

Veselý J.: Geschichte der fürstl. Schwarzenberg'schen Domäne Postelberg. Praha 1893.

Pro nedostatek místa odložili jsme ostatek do čís. 4

O t á z k y.

Prosíme o laskavé odpovědi na tyto otázky:

Kde mají dosud nejsv. Trojici mělovanou po starém způsobě se třemi obličeji na jedné hlavě? — Na obrázcích mezi předměty týkajícimi se Umučení Páně bývá délka Kristova někdy též potištěna modlitbou na zvláštním proužku papíru. Kdo je kde zná?

Odpovědi na obě otázky (případně buďtež nám zapůjčeny originály k rádnému popisu) přijímá redakce.

Laskaví čtenáři, pamatujte v čase svatomikulášském na popisy téhož dle otázky v roč. I. str. 68.

Zároveň opravujeme chybu, která se nám vloudila do 2. čís. str. 65. v nových otázkách (Jiřík Bakalář); rok čti správně 1553.

Ze Společnosti přátel starožitnosti českých v Praze.

Výroční zpráva za pátý rok správní (1893.).

Jednatelská zpráva. Činnost spolková loňského roku rovnala se celkem činnosti předloňské. Nově zvolený výbor pečoval o to, aby především upravil vnitřní záležitosti. Zprávy jednotlivých funkcionářů odpovídají této působnosti. Odstupující jednatel má za svou povinnost vytknouti vůči členstvu pocitovou snahu ostatních pp. členů ve výboru o rozkvět Společnosti a připomenouti, že zejména pp. Ed. Buška, prozírávý a v pramenech příjmů vynáležavý pokladník, B. Černý jako neunavný knihovník a administrator našeho časopisu a i jinak

ke všem službám vždy ochotný, a J. Soukup, přičinlivý správce sbírek a neunavný sběratel starožitnosti pražských, stálý přednášec jakož i obětavý redaktor časopisu Společnosti mají značné zásluhy o Společnost Zásluhy p. J. Heraina každý vycítí z hojných přednášek; výbor je mu povinen díky za mnohá osobní zakročení, které nejsou ve zprávě. Osobní zakročení mívá své přednosti ve výsledku, ale nepřijemnosti osobní, a proto právě k nim zvláště je třeba obětavosti. Tu vždy nejvíce se vyznamenával sám pan předseda, jehož osobě děkuje Společnost, že překonala doby zlé, ano že ziskala si na veřejnosti uznání a cti. Valná schůze uložila výboru, by si vyžádal postrádaných protokolů levohr. u býv. starosty p. Č. Ryznera, což také výbor provedl po delších vyjednávání. Také valnou schůzí uloženo nově zvolenému výboru různé vymáhání nedoplatků členských; hlavně zásluhou energického pokladníka (zvoleného na místo zasloužilého p. Fr. Kurše) p. Ed. Busky vymoženo mnoho skoro již ztraceného Nově zvolený výbor ve valné schůzi 26. února 1893, byl tento: starosta Jan Zeyer, jeho nám. Jan Herain, jednatel Dr. Em. Kovář a Josef Svoboda, pokladník Ed. Buska, správce sbírek Jan Soukup, knihovník Ant. B. Černý, archivář Ferd. Chalupniček, zapisovatel Jos. Jíra; za náhradníky Jan Beránek, Fr. Helebrant, Fr. Lepold a Franěk Paris; za dozorce spolkové Dr. Jindřich Matiegka, Dr. Jar. Haasz, Dr. Jos. Teige, Vladimír Pér a Ad. Pecenka. V dubnu vzdal se II. jednatel Jos. Svoboda a povolán na jeho místo náhradník Fr. Lepold.

Jelikož činnost odboru byla nepatrná, usnesl se výbor zakročiti, a nařízením výboru ze dne 6. března 1893, zastavena na čas činnost jejich. Výbor vzlal na se povinnost starati se o přednášky, referáty a rozhovory, ale při veškeré dobré vůli nebyl příliš šťasten; výsledek celoroční jeví se tento: Ve schůzi členské 18. ledna hojně navštívené promluvil J. Soukup o starožitnostech slovanských jakož i o jejich umístění v museu. Tehdy debattováno velmi o slovanském museu v Praze. Ve schůzi dne 27. března předložil J. Soukup starožitnosti zaslány p. Kamilem Ječným, techn. adj. ve Zlonicích, a zprávu o nálezu pohřebiště v Klobuk od p. V. Sajbice, účetního v Klobukách. V téže schůzi p. JUDr. Jos. Teige promluoval důkladně i zajímavě. »O počátcích zemských desek. O své cestě velikonoční po Haliči, Slovensku a Moravě rozhovořil se 17. dubna p. Jan Herain. Dne 26. června přednášel týž »O zajímavých památkách kláštera kladrubského u Stříbra a zámku Újezda sv. Kříže v bývalém Chodsku na Šumavě«. V téže schůzi p. Dr. Barvíř rozhovořil se o některých zajímavostech, jež shledal na Rujaně. — Dne 2. čce přednášel p. PhC. Jos. V. Šimák »O selské bouři v severních Čechách r. 1680«. Dne 16. října J. Šimák »O památkách na severu českém« (od obou výběžků na jih k Boleslavu a Jičínu). — Dne 17. června přednášel J. Soukup »O nálezech pražských«; přednášející demonstroval zmíněné nálezy. Dne 23. říj. »O nejnovějších nálezech středov. ve Vodičkově ul., 16. list. »Z dějin archaeologie« a ve slavnostní schůzi na počest prof. Woldřicha, slav. osteologa, »O výzkumných pracích na hradištích českých«, o čemž podrobněji zpráva v Casopise roč. I. str. 68. Společnost jako jiná léta pozdvihla i tentokráte hlas společně s Uměl. besedou ve příčině domu Melantrichova; později sama navrhovala, by nynější nesprávný název ulice Sirkové byl změněn v Melantrichovou ulici, což městská rada nčnila. — Do komise pro soupis památek pražských vyslala Společnost p. MUDra. J. Matiegku. — K vyzvání akad. odboru národop. súčastnila se Společnost výstavy studenstva českého ve »Slavii« ve dnech svatojanských, zapojivši některé starožitnosti — V červenci navštívila Společnost národopisnou výstavu zbraslavskou, kdež vysvětloval laskavě p. říd. učitel Přibík. Ke sjezdu hlineckému zaslala telegram a podobně telegraficky pozdravila výstavu čomážlickou. — Letos také projednána byla konečně naše petice na záchrannu památek na sněmu král. čes. Zájem vzrostl; promluvilo kromě sl. poslanců p. K. Adámka ještě několik poslanců ve prospěch památek našich. Zemský výbor podal o naší petici zprávu dostí obšírnou, ac bychom si byli přáli ještě obsáhlější. K okresním zastupitelstvům pak vydal oběžník, jehož jádro je vzato z návrhu našeho. K ukončení celé záležitosti je ovšem třeba, by zemský výbor svolal anketu, která by všecky návrhy naši uvážila, a orgány, jimž náleží provedení zákonité ochrany, konečně celou věc skoncovaly. Dousáme, že se tak brzy stane, a že v anketě slyšán bude i náš hlas jako původní podrobného plánu na ochranu našich památek, a že konečně české památky, pokud ještě nejsou ztraceny, zachovány budou české

vlasti. Na podnět hlineckého sjezdu ostatně i výbor národop výstavy ustavil komisi, která má učiniti vše možné kroky k tomu cíli, a do komise té je zvolen jako zástupce naší společnosti p. J. Zeyer.

Hlavní zřetel obrácen byl k časopisu, který řídil redaktor tak, aby vyhovoval vše možné, ale především hleděl k tomu, jako druhdy Zoubek a Seydler, aby list káral netečnost, někdy i zlomyslnost násinců a upozorňoval na nedostatečnou činnost konservatorů i přehmatury jednotlivců. Již za to náleží redaktorovi vřelý dík.

Podobně sluší vzdáti díky všem pp. spolupracovníkům i všem příznivcům fondu publikačního. Na prvném místě p. Ant. Maternovi, správ. nemocnice na Horách Kutných, jehož laskavostí umožněno uveřejnit kresby zvěčnělého řiditele Jiřího Zacha. — Starožitnosti dílem určeny pro sbírky domácí, dílem pro příští národop. výstavu, dílem pro musea pražská i krajinská. — Výbor děkuje též časopisům pražským Čechu, České Politice, Hlasu Národa, Národním Listům a Vyšehradu, jakož i listům krajinským, které vyměnou docházely a o Časopise přinášely zprávy, jako: Český Jih, Podřipan a Český Venkov. Jejinatelem pro Radnici a okolí jmenován P. Kašpar Ibl, kaplan tamže, a Vojt. Vaněček, říd. učitel ve Vokovicích Za rok uplynulý — dík energii pokladníka i knihovníka — sesilil spolek tak, že možno nyní od něho očekávat práci ve všech směrech. Nový výbor ať jest toho pamětliv a členstvo nechť podporuje snahy jeho.

V Praze, 1. ledna 1894.

Fr. Leybold, t. č. II jednatel.

Zpráva pokladní za rok 1893.

Účet pokladniční.

Má dátí:	zl.	kl.	Dal:	zl.	kl.
Hotovost z předešlého roku			135 — Za tisk publikace,		
Přispěvky členů	377 43		časopisu a různé		
Dary	110 42		tisky jiné.	263 06	
Za prodané publikace	17 —		Illustrace	50 28	
Krejcarové sbírky	5 96		Poštovné, d ručné a výlohy spojené s expedicí časopisu	5,54	
Různé příjmy	2 30		Kancelářské potřeby	8 07	
			Nájemné	60 —	
			Za knihy a vazby	21 85	
			Odměny a cestovné	45 40	
			Za koupené starožitnosti	5 2 —	
			Rozličná vydání	3 42	558 62
			Zůstatek na rok 1894	89 49	
	648	11		648	11

V Praze, 1. ledna 1894.

Viděl a revidoval 11/3. 1894: Revidoval 15/3. 1894:

Ad. Pecenka, t. č. dozorce spolkový.	Vladimír Per, t. č. dozorce spolkový.	Eduard Buska, t. č. pokladník.
---	--	-----------------------------------

Zpráva o knihovně za r. 1893. V pátém roce správním přibylo do knihovny 26 čísel, i čítá nyní knihovna úhrnem 405 čísel. Z těch připadá do odboru A 130 čísel (proti loňskému roku + 4), do odboru B 66 čísel (+ 4), do odboru C 92 čísla (+ 7), do odboru D 153 čísla (+ 21). Jako v letech předešlých tak i v roce minulém pamatovala na Společnost naší cennými publikacemi svými sl. Akademie umějetnosti v Krakově, již za stálou a neochabující přízeň tuto vzdávám díky nejupřímnější. Od domácích ústavů a institucí našich nedostáváme ničeho... Jednak darem jednak výměnou dostalo se nám: Časopisu Matice moravské, Časopisu Musea královského Českého, Časopisu Vlast. muzeijn. spolku v Olomouci, Českého Lidu, Domácí hospodyně, Glasnika zemaljskog musea v Bosně, Typografie, Věstníku národopisné výstavy českoslovanské, pak 3 publikací od sl. Klubu historického.

Kromě toho přispěli ke knihovně P. T. pp.: Černý A. B. (3 spisy), Domečka L. v Jindř. Hradci (1), PhC Konečný B. V. (1), PhDr. Kovář Em. (2), MUDr. Matiegka Jindř. (1), sl. Muzejní spolek v Brně (2), sl. Museum městské v Turnově (1), Schiller Ant. (3), Svoboda Jos. (1), PhC. Šimák J. V. (1), P. Škrdle Tom. (1), PhDr. Winter Z. (Dějiny kroje dílu II. sv. 1 a 2) a sl. Výbor národopisné výstavy českoslovanské.

Po přání, vysloveném v oběžníku, který byl připojen k 1. číslu Časopisu, zasíaly nám ct. redakce: Ostravice, Velehradu a Vinohradských listů svůj časopis. Za veškerý tyto dary vzdávám upímné díky a prosím, aby i příště bylo pamatovalo na Společnost. Celkový výsledek není letos příliš příznivý. Soustředovala se veškerá práce má jednak v obstarávání Časopisu, jednak skoro po celý rok zastával jsem větší díl agendy spolkové. Nemohl jsem disponovat také časem, kolik bych si byl sám přál a kolik by bylo žádoucno. Nyní, kdy Časopis nás překonal počáteční nesnáze, nepochybují, že knihovna pomoci jeho vělně ziská.

A tak odvezdávaje po 4 letech tuto funkci, přeji svému nástupci ze srdce, by dosáhl výsledků nejdárnějších. Sám budu mu rád k tomu nápodocen, pokud mi bude možno.

V Praze, 1. ledna 1894.

Ant. Bohouš Černý, t. č. knihovník.

Zpráva pokladní. Ku Společnosti přistoupili nové za členy tito P. T. pánové: Adam Jos., učitel v Českém Dubě; Bachmann Jos., hostinský, v Ořeš-Velká Víska; pí. Bakesová Lucie, spisovatelka a chof velkostatkáře v Ořeš-chovičkách; P. Bartoš Václav, katecheta v Kuklenách; J. U. Dr. Barvič Fr., advokát ve Vyzovicích; Běhálek Ed., ředitel panství v Chuděnicích; sl. Ctenářská beseda v Hostivaři zl. 103; Bezdiček Jos., hospod, správce v Hospozíně; Bláha Václav, c. k. oficiál cukerní daně v Radotíně; Brož Václav, majitel realit a obecní starší; Břeský z Birkenfelsu Václ. v Hradci Jindř.; Círps Karel, účetní; Čapek K., správce mlýna v Zářecí; sl. Černá Milosl., učitelka na Královském Vinohradech; Černý Václ., učitel ve Žďárkách (na r. 1893. a 1894.); Čtrnáctý Ant., statkář v M. Čicovicích; Čtvrtěčka Alois, správce pošty v Klatovech; J. U. Dr. Demel Jaroslav; Demhartel Alois, knihkup. účetní; Domečka J., majitel domu v Táboře; Dotřel Jan, úředník Úrazové pojišťovny; Duras Václ. v Želenicích; Durlin Viktor. na Smíchově; Dvořák Jan A. na Smíchově; Dvořák Jan, ředitel měšť. školy v Hořovicích; Eichler Vilém, obchodník; Faraský Fr., ředitel vyššího zemského hosp. ústavu v Táboře; Fiala Karel, architekt; M. U. Dr. Fidler Adolf v Netolicích; Fikar Emil, sochař na Královském Vinohradech; P. Fischer Jos., děkan ve Volyni; P. Freer Ant., kaplan ve Slaném; Fryč Jos., nájemce dvora v Bakově; Gössl Fr., knihkup. účetní; Gottlieb Václ., malíř znaků; Graf Karel v Trnovanech; Hainz Ferdinand, učitel v Dymokurech; P. Hájek Jan, kaplan v Jenšovicích; Hala Jan, rolník v Tisové; Hanzl Václ., litograf v Trnovanech; Hauer Václ., prof. česk. gym. v Opavě; Hejna Fr., soudní vykonavatel na Hluboké; Herfurth Jos., inženýr v Teplicích; Hněvkovský Fr., staviteľ; P. Honza Tom., kaplan v Netolicích; P. Hornek Alfons, kaplan v Polné; Hořejší Ant., statkář v Hobšovicích; Hrubý Stan., posluchač hosp. školy v Chrudimi; Hruška Jan, pokladník pražské městské spořitelny; Hudský Dom, majitel domu v Jičíně; Hula Jan B., chemik cukrovaru v Hulíně; Chlupatý Jos., statkář v Záběhlicích zl. 103; Chmelář

Boh, učitel v Kuklenách; Jancář M., říd. učitel v Černivsku; Janda Ant., učitel v Budyni nad Ohří; Janeček M., rolník v Mydlovarech; Janoušek V., městský radní v Jičíně; Jelínek Jindř., učitel v Kuklenách; Jirmaň Jos., knihkup. účetní; M. U. Dr. Kába Adolf, okr. lékař v Klatovech (za r. 1893. a 1894.); Kalos C. v Mauerbachu u Vídne (za r. 1893. a 1894.); Keclík Rud., velkoobchodník; P. Keppert Ant., farář v Tuchlovicích; J. U. C. Klíma Alois; sl. Klub »Stará garda Typografické besedy«; Klusáček Em., k. berní kontrolor v Blatné; Kobrč Karel, hostinský na Hluboké; Kolářský Ant., hosp. správce a redaktor; Kolář Martin, c. k. gymn. professor v. v. v Táboře; Kordina Eduard, velkoobchodník v Brně; Kostka Karel, bohoslovec v Olomouci; P. Košák Fr., kaplan v Mirošově; Košta Fr. v Plíškovicích; Kratochvíl Tom., divadelní ředitel v. v. v Rakovníku; Krušina ze Šemberka Jos., úředník Prvního česk. pojist. ústavu; Kučka Václ. na Král. Vino hradech; Kůrka Václ., úředník Úrazové pojistovny; Kutná Václ. na Král. Vinohradech; Kverka K., učitel v Chorušicích; Lábler Ludv., c. k. vrchní inženýr na Horách Kutnách; P. Lego Ant., farář v Jesenici; Lezner Arnošt na Smíchově; Liseč Julius, rolník v Šlapanicích; Liseč Karel, majitel mlýna v Bakově; Litterbach Josef; Luxenburg Václav; Mayer Ant. v Čížové; Mareček Boh., majitel cihelny v Jičíně; M. U. Dr. Marek Hanuš v Kuklenách; M. U. Dr. Mašek Alois, operateur v Klatovech; Matějka Karel, mistr křečovský ve Slaném; Matouš Fr., cukrmistr ve Zvoleněvsi; Mayer M., městský důchodní v Horážďovicích; J. U. C. Michálek Jindř., kand. adv. v Novém Strašecí; Müller Jos., c. k. vládní rada ve Vídni; Müller Václ., obchodník v Žebráce; sl. Museum v Novém Strašecí; Myslbejk Jos., ředitel a professor c. k. uměl prům. školy; Novotný Boh., technik, Frant. Lázně; Novotný Karel, c. k. gymn. professor v Jičíně; M. U. Dr. Pacner Jos., městský lékař v Ml. Boleslaví; P. Pečánek Jan, farář ve Středoklukách; Pekárek Karel, c. k. notář na Hluboké; Petrák Jos., říd. učitel v Lomnici nad Jizerou; J. U. Dr. Podlipný Jan, advokát a náměstek starosty měst pražských; Pokorný Jan, assistent c. k. zástavního úřadu; Prokopec Jan, továrník a starosta na Král. Vinohradech; Prusík B., c. k. gymn. professor v Klatovech (na r. 1893. a 1894.); Raim Jan v Lomnici nad Jizerou; Roedig Antonín; Růžička Jos., holíc v Buštěhradě zl. 1:15; Dr. Rehoř Tomaš, c. k. gymn. professor v Chrudimi; sl. Rezáčova Karla, učitelka; Sádlo Vilém, disponent v Domažlicích (zl. 1:80 na r. 1893. a 1894.); Saska Jan, gymn. prof. v Novgorodě Severském na Rusi; sl. Sbor musejní ve Vlašimi; Schmidt Jos., mistr klempířský v Hořovicích; Schmoranz Fr., architekt v Slatinanech; Schobér Jos. na Král. Vinohradech; Schulz Leop., ředitel kancel. Národní výstavy československé; Schuster Adolf, říd. učitel v Tuněchodech; Sluka Karel, říd. učitel v Dol. Pasčákách; sl. tělocv. jednota »Sokol« na Žižkově; Soukup Ant., učitel v Mochově; sl. Ctenářský spolek ve Vlašimi; Springer Jos., knihkup. účetní; J. U. Dr. Stehlíček Karel, advokát v Hořovicích; J. U. C. Stejskal Jan na Smíchově; Stejskal Fr., účetní cukrovaru ve Zvoleněvsi (zl. 1:05); Stejskal Theodor, disponent v Domažlicích; Sucharda Stanislav, professor při c. k. uměl prům. škole; Suk Jos., statkář a starosta ve Vel. Číčovicích; Šašek Fr., obchodník; Škaloud Karel, učitel; Šmidl Č., c. k. pošt. oficiál v Jičíně (zl. 1:05); Štepánek Fr., rytec ve Vejprtech; Štětína Karel, c. k. gymn. professor v Jičíně; Štolc Fr., rolník v Malých Číčovicích; Šváb Ant. v Trnovanech; Tausík Milosl. v Hlinsku; Dr. Thir Karel, c. k. gymn. professor v Táboře; Tomíček Ant., c. k. pošt. assistent v Litomyšli; Tomíček F., lékárník v Netolicích; P. Tondra Al. Jos., provincial řádu Augustiniánů; Troníček Jan, stavitec na Král. Vinohradech; Tůma Fr., typograf; Turek Ant., městský architekt na Král. Vinohradech; Vaněk Ferd., c. k. gymn. professor v Klatovech; Vaněk Th. v Chlumu u Třeboně; Wimmer Jan ve Vimperku (zl. 1:80); Winkler Jan v Soběslavi; Winter Fr. v Hlinsku; Vítěk Boh., říd. učitel v Bezděkově; Wolf Jos. V., říd. učitel ve Hrošce; Vondráček Ant., úředník cukrovaru v Uhriněvsi; Vondráček Jos., rolník ve Vel. Číčovicích; Voršík Alois, c. k. adjunkt okr. soudu na odp. v Sedlčanech; Votrubač Vrat, c. k. gymn. professor ve Vys. Mýtě; sl. okresní výbor v Přelouči; Zá kostelský Jan, městský tajemník v Žebráce (zl. 1:05); Zderadička ze Zderadic Stan. v Libni; J. U. Dr. Zeis Em., advokát a císařský

rada v Táboře; Zelenka Fr., učitel v Týnci nad Sázavou; P. Zeman Fr., kooperator ve Hvožďanech; Žáček Krist., velkoobchodník v Brně.

Za členy přispívající přistoupili ke Společnosti P. T. pánové: M. U. Dr. Coufal Flor., obv. lékař v Brušperku; Duras Fr., fotograf ve Slaném: Hemerka Aug., šlechtic ze Stanmíru, majitel dvora ve Slaném; J. U. Dr. Hlava Ed., c. k. notář; J. U. Dr. Peták Václ., advokát a starosta města Plzně; Sorel Jos., statkář v Horní Kamenici; Vondrouš V., stud. agr. v Libverdě; s pří spěvkem 5 zl. ročně přistoupil za člena P. T. pan Ot. Materna, architekt v Praze.

Na vydávání znakové přílohy a k účelům Společnosti vůbec darovali P. T. pp. členové: Adamec Lev zl. 2—; Buchtela K., c. k. berní inspektor, zl. 2—; Cmíral Jarosl., úředník v Postřelné, zl. 1—; Černý A. B. zl. 5—; Černý Jiří O., učitel v Turnově, zl. 1—; Fiala Fr., zemský inženýr, zl. 5—; J. U. Dr. Gintl Otto, advokát na Král. Vinohradech, zl. 1—; Helebrant Fr., obchodník, zl. 1—; Herain Jan, architekt, zl. 10—; Herold J. D., vrchní inženýr, zl. 5—; Chaura Karel, obchodník, zl. 1—; Ježek Václ., okr. tajemník v Chrudimi, zl. —50; M. U. C. Klička Lad. zl. 1—; J. U. Dr. Kudrna Ot., advokát v Netolicích, zl. 145; Ladislav Václ., techn. úředník cukrovaru v Kralupech, zl. 2—; Leybold Fr., architekt na Král. Vinohradech, zl. 1—; Lipan K., obuvník na Smíchově, zl. —50; M. U. Dr. Matiegka Jindř., okr. lékař v Praze, zl. 5—; Alois ryt. z Mildenberka zl. 1—; Motejl F., hosp. správce v Telcích zl. 1—; J. U. Dr. Nejedlý Julius, zemský advokát, zl. 5—; Neumann K. C., majetník chemické laboratoře, zl. 5—; M. U. Dr. Pacner Jos., městský lékař v Ml. Boleslaví, zl. —50; Páris Fr., adv. úředník, zl. 1—; Peceňka Adolf, c. k. místodrž. vrchní inženýr, zl. 5—; Pisecký z Kranichfeldu Václ., inženýr na Smíchově, zl. 5—; Prusík Blažej, c. k. gymn. profesor v Klatovech, zl. 120; Pštross Jindř., majetník závodu hodinářského, zl. 1—; Schiller Ant., odb. učitel a typograf, zl. 1—; Sochor Ed., architekt, zl. 2—; Ph. C. Soukup Jan zl. 1—; Ph. C. Šimák Jos. zl. 2—; Štěpánek Fr., rytce ve Vejprtech, zl. —20; J. U. C. Vačena Miloš zl. —50; Vašák Jan, spisovatel na Král. Vinohradech, zl. 2—; Zeyer Jan, architekt, zl. 2—. Za příznivce Společnosti s obnosem zl. 5— ročně přistoupily a jmenovaný obnosc zaslaly slavné okresní výbory: v České Skalici, na Hluboké, v Hradci Králové, na Mělníku a Rokyca nech. Za publikace, vydané Společností zaslali P. T. pp. členové: Cyterák Jos., správce školy ve V. Čižových, zl. 110; Herfurth Jos., inženýr v Teplících, zl. 215; Leyfer Jan, c. k. oficiál daně cukru v Židovicích, zl. 148; Osborne W., archaeolog v Blasevicích u Mnichova, zl. —25; Wimmer Jan ve Vimperku zl. 155. Ve výkazech za publikace nejsou obsaženy a nebudou uváděny obnosy za publikace, které obstarává Společnost pp. členům za levnější cenu.

Za veškerý tyto dary uctivě děkujeme a prosíme za další přízeň. Aby bylo vyuvarováno všem reklamacím, upozorňujeme na to, že v tomto výkaze jsou uvedeny příspěvky, došlé včetně do 18. října 1894. Veškerý později došlé příspěvky budou uveřejněny v čísle čtvrtém.

Taktéž upozorňujeme na to, že jako dříve tak i nyní miněna vždy Praha tam, kde není označeno jiné bydlisko u dotýčných pp. členů.

V Praze, dne 18. října 1894.

Ed. Buřka, t. č. pokladník,
Král. Vinohrady, Hálkova tk. 68 n.

Redaktor Jan Soukup. — Nákladem Společnosti přátel starožitností českých v Praze.

Tiskem F. Šimáčka v Praze.